

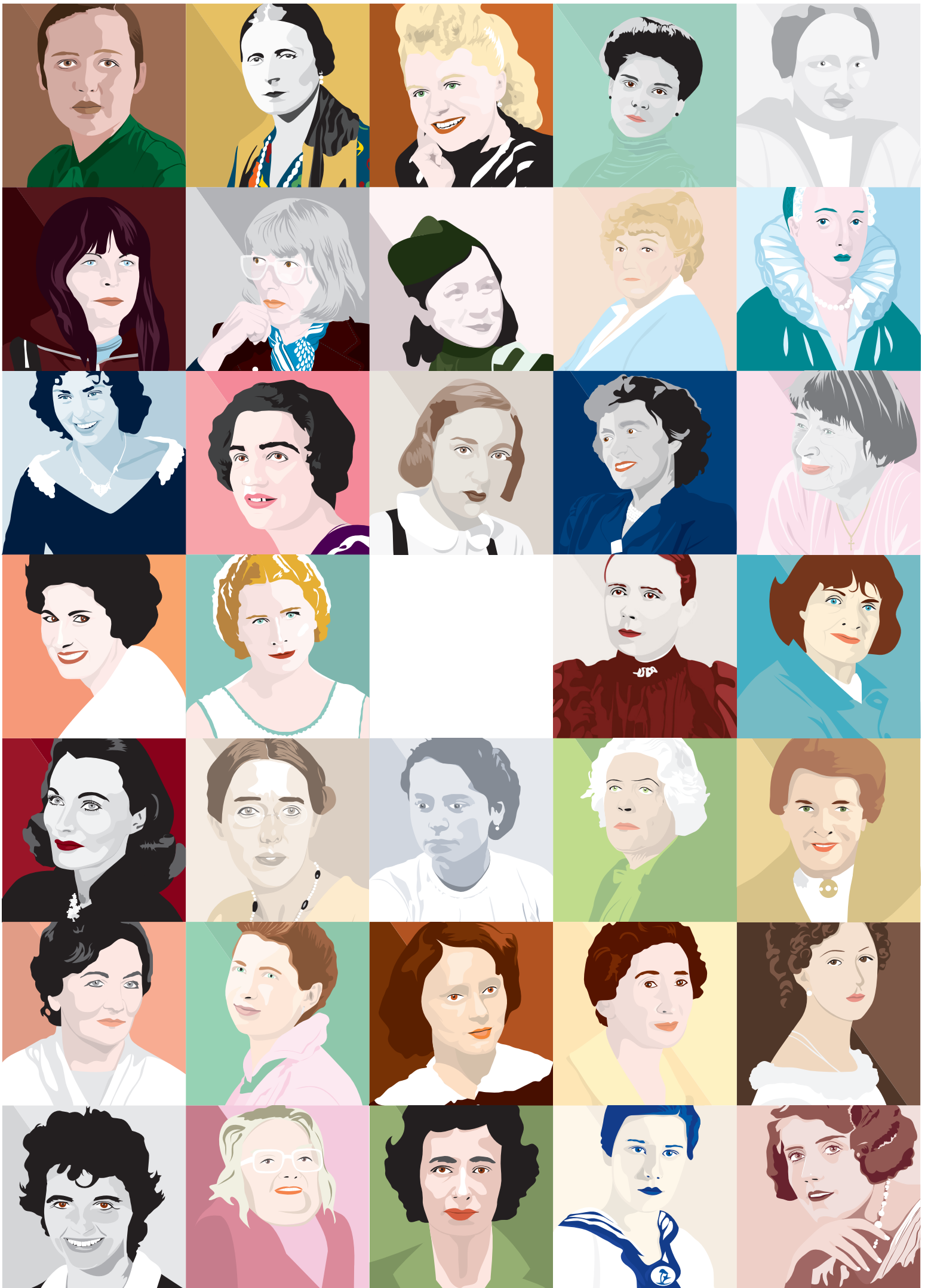
ŽENY

&

FRAUEN

ŽENY & FRAUEN

Inspirativní ženy
Ústeckého kraje

ŽENY & FRAUEN

Inspirativní ženy
Ústeckého kraje

Šárka Baťková, Jitka Haincová,
Hana Lukešová & Lenka Slámová

s ilustracemi Václava Školouda

Knihovna Ústeckého kraje
Ústí nad Labem
2024

© Knihovna Ústeckého kraje, příspěvková organizace, 2024

ISBN 978-80-7055-294-0 (pdf)

ISBN 978-80-7055-293-3 (brožovaná)

ÚVODNÍ SLOVO

ublíkace *Ženy & Frauen: Inspirační ženy Ústeckého kraje* zaplňuje hned dvojitou mezeru v mapování našich dějin. Ženské příběhy totiž nejsou vyprávěny tak hlasitě, naopak mnohdy zůstávají v zapomnění. K tomu se přidává fakt, že Ústecký kraj, dnešní oblast bývalých Sudet a taky uhelných dolů a chemie na severu Čech, je někdy vnímán zbytkem republiky jako jedna velká vyloučená lokalita. V aktuálním jazyce

vyhodnocování sociálních jevů bychom řekli, že žena z Ústeckého kraje čelí dvojitému znevýhodnění.

Soubor medailonů historických žen, který uspořádala Knihovna Ústeckého kraje, ale přináší úplně jinou perspektivu. Představuje ženy tady narozené nebo působící, které nestály v koutě, ale silně se zapsaly do svých oborů často jako průkopnice. A z jejich příběhů promlouvá síla a krása měst i venkova severních Čech v časech před zpřetrháním funkčních sociálních struktur. Představa obnovy tohoto těžce zkoušeného kraje vzrušuje patrioty, inovátory, snílky i politiky (ty všechny i v ženském rodě). Pro realizaci s významnějším dopadem však často chybí potřebná širší podpora, morálka, know-how a výdrž. Knížka o významných ženách jako by říkala: Vidíš, jakou výbavu ten kraj má ve svojí DNA, ono to půjde!

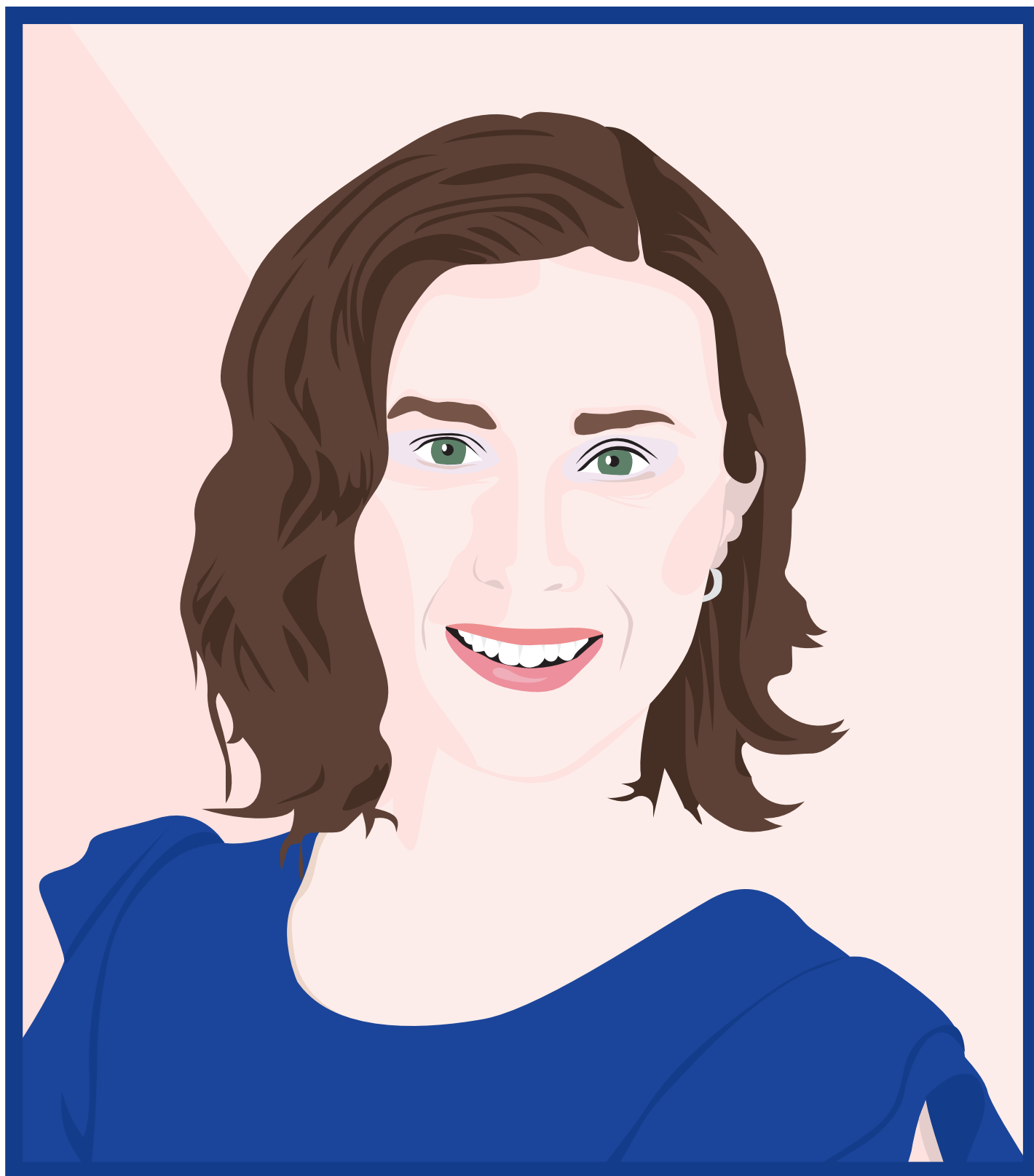
Čtení představených příběhů mě naplňuje pokorou. Tolik osudů nadějných talentů tvrdě prověřených mnohdy nejhoršími životními scénáři, jaké si z našeho současného pohodlí těžko dovedeme představit. Zároveň jsou všechny tyto ženy obrovskou inspirací. Každá z nich by vydala na samostatnou knížku.

Ulrike von Levetzow ožívá při procházce romantickými Třebívlicemi, Marthu Schicht si zase představuji v eleganci předválečného Ústí a vsadím se, že ji znala babička mé kamarádky z Míšně, která tehdy v ústeckém městském divadle hrála na klavír. Co by o ní řekla ze své reálné vzpomínky? Už se jí nezeptám, protože pamětnice odcházejí. I proto je potřeba příběhy přenášet na papír.

Je zde i několik současnic, z nichž se mě dotkla vzpomínka na Jaroslavu Moserovou. Dýchl na mě dým jejich obligátních cigaret z dlouhé noci prodiskutované v hotelovém pokoji na Manhattanu. V roce 2000 se účastnila jako senátorka zasedání Komise OSN pro postavení žen, kde jsme ještě s kolegyní představovaly situaci pohledem občanské společnosti a akademického zkoumání. Přijely jsme také stínovat vládu. Paní senátorce nestačilo jednání, chtěla nás poznat a témata probrat pořádně a do hloubky. A taková byla, obrovsky zaujatá vším, co řešila, a nesmírně zajímavá. Přála bych si ale znát všechny ženy z knihy! Doufám, že se díky knížce dostanou do povědomí, do škol, budou dál inspirovat svými příběhy, někdo napíše na jejich motivy romány a vstoupí do dějin, kam právem patří.

Pátrání po osudech žen v archivech severních Čech by rozhodně nemělo zůstat poslední. Náš kraj to potřebuje a ženám to dlužíme. Že třicet čtyři jmen z historie našeho kraje určitě není finální počet, vím i na základě vlastní zkušenosti. Jako mladá studentka sociologie jsem v roce 1997 dostala možnost pracovat na databázi významných žen novodobé historie střední Evropy. Výstupem byl kapesní diář, který organizace proFem vydávala pravidelně ještě celou dekádu. Moje hodiny mezi starými tisky v Klementinu a v dalších ústavech byly odměněny skvělým pocitem po celý rok, kdy na každý týden připadalo v diáři několik žen k seznámení a jednou měsíčně větší medailon. Hledání ale odkrývalo další a další zapomenuté osudy. Diář už nevychází, ale troufám si tvrdit, že teď po letech by se opět značně plnil, a co teprve jmény z neobjeveného severu při zapojení němčiny jako pátracího jazyka.

Ženská historie má trochu jiné parametry než velké psané dějiny. Je sice tvořena na pozadí stejných událostí, ale jejím znakem je neviditelnost. Publikace *Ženy & Frauen: Inspirativní ženy Ústeckého kraje* ji zviditelňuje. Už teď se těším na další.

PhDr. LENKA SIMERSKÁ je socioložka a mezinárodně uznávaná genderová expertka. Soustředí se na problematiku zlepšování podmínek na trhu práce, diverzitu, hledání work-life balance a spravedlivé odměňování žen a mužů na trhu práce, čemuž se věnuje také jako hlavní gestorka projektu MPSV 22 % k rovnosti. Zabývá se i aspekty násilí páchaného na ženách a společenskou odpovědností firem. Působí jako koučka v oblasti work-life balance a kariérního růstu a regionální politička v Litoměřicích.

SLUNÍČKO LÁGRU

Zdenka Nedvědová-Nejedlá

20. 8. 1908 – 16. 6. 1998

D

cera profesora hudby a historie Zdeňka Nejedlého se oddaně věnovala pomoci jiným už od svých studií, kdy chodila se sbírkou pro Masarykovu ligu proti tuberkulóze. Vystudovala medicínu a po promoci se provdala za Miloše Nedvěda, taktéž lékaře.

Počátkem roku 1939 převzala Zdenka zavedenou praxi po židovské lékařce, která emigrovala do Palestiny. Spolu s manželem se zapojila do ilegálních odbojových hnutí a Miloš vedl odbojovou skupinu lékařů, jejíž součástí byla i Zdenka. Ta se věnovala široké škále činností – mj. šířila tiskoviny, distribuovala jídlo rodinám zatčených, poskytovala lékařskou pomoc odbojářům a potřebným vystavovala potvrzení o pracovní neschopnosti. Na konci dubna 1942 byl doktor Nedvěd zatčen a převezen k útrpným výsledkům do Petschkova paláce. Počátkem června odvedlo gestapo na Pankrác i jeho ženu a matku. Výchovy jejich dcery Hany, která v té době už byla školáčka, se ujali příbuzní.

Všichni tři Nedvědovi byli 15. prosince 1942 převezeni do policejní věznice v Terezíně, kde byli oba doktoři přiděleni k lékařské službě. Zdenka se stala první lékařkou ženského dvora, kde do té doby ženy za přítomnosti dozorkyně vyšetřoval lékař-muž. Ačkoli

zde strávila jen něco málo přes měsíc, zapsala se do srdcí a vzpomínek mnoha vězňů, a to nejen těch, o které se jako lékařka starala. Miloš sháněl vězněným nedostatkový ovocný cukr a oba se snažili všemožně pomoci a všem život v Terezíně třeba jen trochu ulehčit.

Na konci ledna 1943 byli manželé deportováni do Osvětimi, kde byli jakožto komunisté označeni červeným trojúhelníkem s písmenem T. Zdenka byla zpočátku nasazena na demoliční práce válkou poničených domů, ale ještě v únoru se stala táborovou lékařkou. Brzy sama onemocněla skvrnitým tyfem a úplavicí. Z nemoci se jí podařilo dostat, ale po několika týdnech, když trochu nabyla sil, jí s několika-týdenním zpožděním sdělili, že její muž už 23. března zemřel na plicní komplikace po onemocnění skvrnitým tyfem – bylo mu 35 let.

Na truchlení nebyl čas, Zdenka pokračovala v péči o nemocné, především o vězně nakažené tuberkulózou. Aby nemocným dodala naději na uzdravení, vydávala mnohdy triviální léky za hotové zázraky. I tak malé povzbuzení některým napomohlo k uzdravení. V srpnu 1943 byla převezena do Ravensbrücku, kde se na podzim v táborové nemocnici začala starat o nakažené tyfem. Na příkaz doktora Richarda Trommera zde měla pacienty „léčit“ aplikací moči odebrané těhotným ženám. Zdenka se tomu však nepodřídila a místo toho Trommerovi o jeho metodě falešně reportovala pozitivní výsledky. Když pak byla přeložena na internu, chránila vězně tím, že u nich uváděla jiné diagnózy, aby se tak vyhnuli transportu nebo zařazení na těžké práce. Byla zde však také svědkyní lékařských pokusů a nucených sterilizací, které často končily smrtí a jimž mohla leda přihlížet. Veškeré své úsilí věnovala snaze pomoci svým spoluvězňům, což oni oceňovali nadevše. Právě proto si zde pro svou obětavost a optimismus vysloužila přezdívku „sluníčko lágru“ – léčila, byla důvěrníci a každého povzbuzovala.

Koncem roku 1944 pečovala v Ravensbrücku o novorozence a bojovala o balíčky se zvláštní dětskou výživou, které sem dodal Červený kříž a jež místní vrchní sestra vykrádala. Po Himmlerově rozkazu k evakuaci nebo usmrcení všech vězenkyň Zdenka neváhala a pustila se do jejich záchrany – zaměňovala jejich diagnózy, v seznamech namísto čísel žen určených k popravě uváděla čísla zemřelých, případně jejich karty zcela ničila. Další ženy se jí podařilo na nemocničních blocích ukrýt. Tábor se vydal na pochod smrti a zůstali v něm jen nemocné ženy, muži neschopní pohybu

a ošetřující, celkem asi dva tisíce osob. Zdenka zůstala i poté, co byl koncentrační tábor 30. dubna 1945 Rudou armádou osvobozen, aby tu se sovětskými vojáky vybudovala nemocnici a postarala se o uzdravení těch, jejichž stav dosud neumožňoval cestu domů. Do Prahy se vrátila organizovaným transportem na konci května a konečně se shledala s dcerou i svými rodiči.

Už v říjnu 1945 se Zdenka přidala ke Svazu osvobozených politických vězňů, v němž pracovala v oblasti zdravotnických záležitostí. V následujících letech pak před britským vojenským soudem v Hamburku podávala svědectví o nehumánním zacházení s vězni a pokusech na lidech a přispěla tak ke spravedlivému potrestání dozorců a dozorkyň tábora v Ravensbrücku.

Stala se dětskou lékařkou Ústavu pro péči o matku a dítě v Praze-Podolí a od listopadu 1951 až do svého odchodu do penze v roce 1964 vedla dětské středisko v Praze XV. Od května 1952 do prosince 1953 řídila oddělení pro matku a dítě na ministerstvu zdravotnictví.

Zdenka patřila k domácím reformnímu komunistickému proudu vedoucímu k Pražskému jaru. V roce 1968 odsoudila vstup vojsk Varšavské smlouvy a vystoupila ze strany.

„Celá naše rodina přinesla idejím komunismu, představovaným Sovětským svazem, těžké oběti. Čtyři příslušníci naší rodiny zahynuli. Já i můj bratr Vítek jsme byli vedeni k lásce k Sovětskému svazu. Dnes musím s hrůzou chránit své děti a vnuky před násilnostmi okupantů. Okupanti, odejděte! Nás, potomky husitů, na kolena nesrazíte!“

Ve šlápějích rodičů šla i dcera Miloše a Zdenky Nedvědových, která se rovněž stala lékařkou. **(LS)**

■ *Biografický slovník pražské lékařské fakulty 1348–1939*. Díl 2. L–Ž. Praha: Univerzita Karlova, 1993, s. 188–189. ISBN 80-7-066-696-X.

■ Ha. „Sluníčko lágru“ – příběh Zdenky Nedvědové-Nejedlé. Online. *Zpravodaj: vzdělávací a informační bulletin [Památníku Terezín]*. 2016, č. 1. ISSN 1805-9651. Dostupné také z: <https://newsletter.pamatnik-terezin.cz/slunicko-lagru-pribeh-zdenky-nedvedove-nejedle>. [cit. 2023-10-10].

■ HAVLÍNOVÁ, Jana. Léčili za hranicemi možností – příběh Zdenky a Miloše Nedvědových. Online. In: *Terezínské listy 43: sborník Památníku Terezín*. Praha: Pro Památník Terezín vydalo nakl. Oswald, 2015, s. 65–89. ISBN 978-80-87242-27-8. Dostupné také z: https://www.pamatnik-terezin.cz/files/byhby42o/ter_listy_43_2015.pdf. [cit. 2023-10-10].

JEDNA Z PRVNÍCH CESTOVATELEK

Martha Schicht

22. 10. 1884 – 5. 7. 1963

U

ydat se na dlouhou cestu kolem světa nebylo začátkem minulého století obvyklé, natož pro samotnou ženu. První takovou cestovatelkou z českých zemí byla překladatelka, spisovatelka a učitelka Barbora Markéta Eliášová (1912) a ve 30. letech ji následovala Martha, manželka bohatého průmyslníka z Ústí nad Labem Heinricha Schichta.

Martha Schicht se po sňatku se vzdáleným bratrancem Heinrichem přestěhovala do Ústí nad Labem. Rodina se usadila v luxusní novobarokní vile u řeky Labe s krásným výhledem na hrad Střekov a postupně se do ní narodily děti Erika a Johann Heinrich. Manželé se aktivně účastnili veřejného a spolkového česko-německého života v Ústí nad Labem a Martha byla štědrá mecenáškou a podporovatelkou městského divadla.

Zámožní Schichtové vlastnili tehdy jeden z největších podniků svého druhu v Evropě, v němž se vyráběly dodnes známé značky jako mýdlo s jelenem, olej Vegetol nebo tuk Ceres. Rodina neměla nouzi ani v období hospodářské krize, a tak se Martha rozhodla splnit si svůj sen – podniknout cestu kolem světa. Odjela vlakem z Prahy do Paříže a dále do Cherbourgu, kde se nalodila na luxusní zaoceánský parník Empress of Britain.

Během plavby byla Martha ubytovaná společně se svou komornou Annl v malé kajutě s koupelnou, na pevnině pak bydlela v luxusních hotelích, v Americe např. v hotelu Waldorf Astoria, který byl dokončen krátce před jejím příjezdem.

Loď nejprve směřovala do New Yorku, dále její trasa vedla přes mnoho přístavů v Americe, Evropě i Asii, cestující mimo jiné navštívili Monaco, Neapol, Káhiru, Jávou, Bangkok, Manilu, Hongkong, Havaj, San Francisco nebo Havanu. Parník obvykle na každém místě na několik dní zakotvil, aby cestující měli možnost podívat se i do vnitrozemí. Po téměř pěti měsících připlul zpět do New Yorku.

Martha byla první ženou filmařkou v českých zemích, která své putování zachytila filmovou kamerou. Film se bohužel ztratil, ale její mimořádné zážitky byly přesto zachovány. Souběžně si totiž vedla deník, v němž barvitě zachytila nejen pamětihodnosti, pozoruhodná místa a kuriozity, ale detailně popsala i mnohá setkání se zajímavými lidmi.

BĚHEM CESTY MARTHA POZNALA SVĚT RŮZNÝCH VRSTEV LIDÍ – BOHATÝCH (PRINCE, VLÁDNÍ ÚŘEDNÍKY, OBCHODNÍKY) I CHUDÝCH (KULIE, RIKŠI, LOVKY-NĚ PEREL, JAPONSKÉ GEJŠI I VENKOVANKY PRACUJÍCÍ NA RÝŽOVÝCH POLÍCH). MNOHÉ Z NICH OBDIVOVALA PRO JEJICH MILOU POVAHU, OCHOTU, SKROMNOST A VDĚČNOST, KTERÉ SI ZACHOVÁVALI NAVZDORY BÍDNÝM PODMÍNKÁM, V NICHŽ ŽILI.

V závěru deníku Martha píše: „Bylo to pět nejbohatších měsíců mého dosavadního života – jeho koruna – neboť tato cesta přinesla naplnění všech mých tužeb po poznání... Jsem osudu nekonečně vděčná, že mi tuto báječnou cestu umožnil. Byla úchvatná od začátku do konce, byl to fascinující, nádherný, extatický sen. Dnes, kdy od

všeho, co jsem zažila, uplynula jen krátká doba, krásné zážitky v mých vzpomínkách naprosto převažují a jistě tomu bude tak i v blízké či vzdálenější budoucnosti.“

Po návratu Martha uspořádala několik cestopisných přednášek, při nichž promítala svůj film a četla z deníku. Původně ho nechtěla zveřejnit, ale text se líbil, tak se rozhodla vydat ho knižně. Ilustroval ho výtvarník Alfred Kunft, inspiroval se jejími filmovými záběry. Kniha vyšla tiskem v roce 1933 v pražském nakladatelství André pod názvem *Eine Weltreise in Dur und Moll*.

Privilegované postavení Martě umožnilo poznat velký kus světa, ale nezachránilo ji před poválečným odsunem německého obyvatelstva. Dožila ve Švýcarsku. (JH)

■ BROŽEK, Aleš a HAINCOVÁ, Jitka. Z Ústí až na konec světa – Martha Schichtová. Online. In: MIKULECKÁ, Zdeňka. *XXII. kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografů*. Hradec Králové: Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, 2019, s. 168–172. ISBN 978-80-7052-153-3. Dostupné z: <https://sdruk.cz/wp-content/uploads/2020/12/Sbornik.pdf>. [cit. 2023-10-20].

■ KRSEK, Martin. S komornou kolem světa. *Koktejl*. 2010, roč. 19, č. 9, s. 20–25. ISSN 1210-4353.

SÍLA ŽENY V DISENTU

Dana Němcová

14. 1. 1934 – 11. 4. 2023

NR

arodila se jako Danuška Valtrová do učitelské rodiny v Mostě. Sever Čech rodina kvůli okupaci opustila, ale po válce se vrátila do Chomutova, kde Dana vystudovala gymnázium. Po maturitě rok učila žáky prvního stupně, ale záhy se dala na studium psychologie na Karlově univerzitě v Praze.

Přijala katolickou víru, od 50. let udržovala kontakty s polským katolickým prostředím a pomáhala do Československa nelegálně dopravovat křesťanskou literaturu. Pod vlivem svého manžela Jiřího Němce chodila také na soukromé semináře filozofa Jana Patočky. Pracovala jako klinická psycholožka a postupně vychovala sedm dětí, které se jí z manželství narodily.

Za zásadní mechanismus dobře fungující společnosti považovala Dana dialog, proto se také zapojila do dialogu mezi křesťanskými organizacemi a následně i mezi křesťany a marxisty. Nadšení pro víru i diskuze v intelektuálních kruzích byly ale režimu trnem v oku, proto byli Němcovi po celá 60. léta sledováni Státní bezpečností.

Srpen 1968 rodinu zastihl při návštěvě v Rakousku a Dana byla nakloněna tomu, aby se do vlasti nevraceli, nakonec však dala na manžela. V Praze se pak dále stýkala s katolíky a zapojila se i do undergroundu. Pod zástěrkou legálních akcí pomáhala pořádat koncerty zakázaných hudebních skupin, především pak Plastic People of the Universe.

KDYŽ BYLI „PLASTICI“ V ROCE 1976 UVĚZNĚNI, PATŘILA DANA K ORGANIZÁTORŮM PROTESTŮ ZA JEJICH PROPUŠTĚNÍ A PO VZNIKU CHARTY 77 BYLA MEZI PRVNÍMI, KDO JI PODEPSAL, COŽ SE SAMO O SOBĚ NABÍZELO, KDYŽ TO BYL PRÁVĚ BYT NĚMCOVÝCH, KDE SE CHARTISTÉ SCHÁZELI. V ROCE 1978 SPOLUZALOŽILA VÝBOR NA OBRANU NESPRAVEDLIVĚ STÍHANÝCH A JEN O ROK POZDĚJI SE STALA JEDNOU Z TĚCH, ZA NĚŽ SE TATO INICIATIVA STAVĚLA. ZA ÚDAJNÝ POKUS O PODVRACENÍ REPUBLIKY BYLA NAŠTĚSTÍ PO PŮLROČNÍ VAZBĚ PROPUŠTĚNA NA SVOBODU S DVOULETÝM PODMÍNĚNÝM TRESTEM.

Pokud se režim v Daně svými represemi snažil potlačit boj za spravedlnost, pak neuspěl. Dana se místo toho stala inspirátorkou undergroundu a mladé generace Čechů. V roce 1988 patřila k zakladatelkám Československého helsinského výboru a v revolučním roce vystupovala s Alexandrem Vondrou a Tomášem Hradílkem jako mluvčí Charty 77. V lednu 1989 byla při akcích v rámci tzv. Palachova týdne znovu zatčena, ale tentokrát jen na několik dní. Následoval podpis petice Několik slov a po sametové revoluci už se vyprávěl zcela jiný příběh.

Dana stála roku 1990 po boku Olgy Havlové při založení nadačního Výboru dobré vůle (a po Olžině smrti se stala i jeho předsedkyní) a od ledna 1990 do června 1992 byla poslankyní Federálního shromáždění Sněmovny národů, později Sněmovny lidu. V roce

1993 spoluzaložila Poradnu pro uprchlíky a Centrum pro otázky migrace, které měly za cíl psychologicky a prakticky pomáhat imigrantům, tehdy především z Jugoslávie a Čečenska.

Za svou celoživotní práci získala řadu vyznamenání, mezi něž patří Cena mezinárodního mírového hnutí Pax Christi (1990), Medaile Za zásluhy 1. stupně (1998), Cena Paměti národa (2013) a Cena Arnošta Lustiga (2016). **(LS)**

■ NĚMCOVÁ, Dana. *„Děj se co děj, nemáte se čeho bát...“*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů Torst, 2021. ISBN 978-80-88292-98-2.

■ POSPÍCHAL, Petr. Dana Němcová (nar. 1934). In: DANIEL, Alexandr a GLUZA, Zbigniew. *Slovník disidentů: přední osobnosti opozičních hnutí v komunistických zemích v letech 1956–1989. I.* Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2019, s. 177–178. ISBN 978-80-88292-11-1.

■ ŠVEHLA, Marek. Život ženy. Dana Němcová v pěti obrazech. *Respekt*. 17. 4. 2023, roč. 34, č. 16, s. 38–[41]. ISSN 0862-6545.

ZLATÁ OLYMPIJSKÁ OLGA

Olga Fikotová-Connolly

*13. 11. 1932

A

čkoli některé prameny zmiňují jako její rodiště Prahu, pravdou je, že místem Olžina narození je severočeský Most.

Základní školu a gymnázium však již Olga navštěvovala v Praze, kam se rodina přestěhovala. Toužila po studiu medicíny, ale jako dcera politického vězně neměla moc šancí na přijetí. Nastoupila tedy do dílny Výzkumného ústavu těžkého strojírenství, časem získala výuční list a dva roky po

maturitě a praxi v průmyslu dosáhla doporučení ke studiu na vysněné lékařské fakultě.

Se sportem začala všestranně nadaná Olga Fikotová ve 40. letech 20. století v Libiši, kde hrála basketbal, házenou i volejbal. V dalších juniorských reprezentačních oddílech dosáhla i na mistrovské tituly. Nadějně sportovkyně si brzy všiml diskařský rekord-

man Zdeněk Čihák, který ji přivedl na sportoviště atletů. Fikotová už při prvním tréninku udivila hodem disku na vzdálenost 33 m. Ukázalo se, že pro toto atletické odvětví má výborné dispozice – dlouhé paže i nohy a výbornou koordinaci pohybu. Už v roce 1955 se v hodu diskem stala mistryní republiky, v následujícím roce titul obhájila a na podzim roku 1956 se dvěma československými rekordy (51,71 a 51,80 m) kvalifikovala na LOH v Melbourne.

V Melbourne se začala psát zlomová kapitola osobního Olžina života. Pár dnů před zahájením olympiády se seznámila se světovým rekordmanem v hodu kladivem Haroldem Connollym a přátelství záhy přerostlo v lásku. Na pozadí studené války nebylo ale ze strany československé vlády vztahu a chystané svatbě československé diskařky a amerického sportovce přáno. Přes všemožné překážky a obtíže, ale i za výrazné osobní pomoci manželů Zátopkových se svatba Olgy a Harolda uskutečnila, a to 27. března 1957 na pražské Staroměstské radnici. Zátopkovi byli svatebními svědky a novomanželům přišlo poblahopřát a vyjádřit podporu (a zároveň projevit pokojný nesouhlas s počínáním komunistického režimu) na třicet tisíc lidí.

NEDLOUHO PO SVATBĚ MANŽELÉ ODLETĚLI DO USA. OLGA FIKOTOVÁ-CONNOLLY SI PONECHALA I ČESKOSLOVENSKÉ OBČANSTVÍ A NADÁLE MĚLA V ÚMYSLU REPREZENTOVAT ČESKOSLOVENSKO. TOUŽILA V DRESU SVÉ RODNÉ ZEMĚ OBHÁJIT ZLATO NA OLYMPIÁDĚ ROKU 1960, AVŠAK ČESKOSLOVENSKÉ ÚŘADY A TĚLOVÝCHOVNÉ SVAZY JÍ NEUMOŽNILY KVALIFIKACI A V OFICIÁLNÍM PROHLÁŠENÍ DOKONCE LŽIVĚ UVEDLY, ŽE OLGA REPREZENTACI ČESKOSLOVENSKA ODMÍTLA.

Sportovkyně následně požádala o americké občanství, které v létě 1960 získala, a jako americká státní občanka tak mohla na LOH 1960 v Římě reprezentovat USA. V amerických barvách se zúčastnila ještě olympiád v Tokiu (1964), Mexiku (1968) a Mnichově (1972), kde jí připadla čestná role (první „neamerické“) vlajkonošky americké výpravy.

Po ukončení sportovní kariéry pracovala v laboratoři, jako sociální pracovnice pomáhala ilegálním přistěhovalcům a chudým,

byla studijní poradkyní na katolické vysoké škole pro ženy a angažovala se v ekologickém hnutí. Své čtyři děti také vedla ke sportu a všechny se mu vrcholově věnovaly.

Olga Fikotová-Connolly byla vždy optimistická a činorodá dáma, která ani ve vysokém věku nezhálela a ještě v roce 2020 působila jako osobní trenérka a cvičební terapeutka ve fitness klubu, kde pomáhala lidem s chronickými pohybovými problémy.

Jako celoživotní sportovkyně vždy byla přesvědčena o nezbytnosti pohybu pro všechny věkové kategorie a tvrdila, že lidé jsou stavěni na život do sto dvaceti let. (ŠB)

■ FIKOTOVÁ-CONNOLLY, Olga. *Kruhy osudu*. V Řitce: Daranus, 2007. ISBN 978-80-86983-28-8.

■ (ptroj). Olga Fikotová Connolly. *Mostecké listy*. 2020, roč. 21, č. 6, s. 16. Dostupné také z: <https://mesto-most.cz/olga-fikotova-connolly/d-38801>. [cit. 2023-10-10].

■ VACEK, Patrik. Sportovcem navždy: Fikotová cvičí s lidmi i na prahu devadesátky. Online. In: *Olympijskytym.cz. Esports.cz. ČOV 2023*. Dostupné z: <https://www.olympijskytym.cz/article/sportovcem-navzdy-fikotova-cvici-s-lidmi-i-na-prahu-devadesatky>. [cit. 2023-10-10].

POKROKOVÁ DUCHOVNÍ

Mája Veronika Čapková

8. 4. 1888 – 1. 12. 1966

J

méno Máji Čapkové je pro naši historii významně spojeno s českými dějinami náboženství i s ženskou emancipací. Jde vlastně o propojení tradičního a pokrokového v jednom, což z této chomutovské rodačky dělá poměrně jedinečnou osobnost.

Jako devatenáctiletá opustila Mája s rodinou vlast a žila v New Yorku. Mladá žena se zde chopila příležitosti a na Kolumbijské univerzitě, která je součástí elitní Ivy League, vystudovala knihovnictví. Záhy se uplatnila ve Webster Free

Library (pobočce Newyorské veřejné knihovny), kde pomohla vybudovat oddělení se slovanskou literaturou a časopisy.

Provdala se za baptistického kněze a pozdějšího zakladatele československého unitářského hnutí, ovšem navzdory obvyklé praxi počátku 20. století se Čapková nestala „pouhou“ ženou v domácnosti, naopak zvládla skloubit péči o deset dětí (devět dětí měl Norbert Čapek z předešlých manželství) s řadou vlastních aktivit. Po návratu do Československa se věnovala unitářské duchovní práci, především pak charitativní, pastorační a osvětové činnosti. Založila poradnu pro mladé matky, která je vedla k péči o děti v souladu s moderními vědeckými poznatky, ale zároveň ženám pomáhala organizovat si čas tak, aby se mohly věnovat i seberozvoji a sebevzdělávání. Provozovala také vegetariánskou stravovnu.

VÝZNAMNÁ BYLA I MÁJINA ÚČAST NA VZNIKU TRADIČNÍCH KVĚTINOVÝCH SLAVNOSTÍ. PRAVIDELNÁ KAŽDOROČNÍ SETKÁNÍ, PŘI NICHŽ KAŽDÝ PŘINESE JEDEN KVĚT, JEJŽ VLOŽÍ DO SPOLEČNÉ VÁZY, A PŘI ODCHODU SI ZASE JINÝ ODNESE S SEBOU DOMŮ, SE STALA SYMBOLICKÝM AKTEM ČESKOSLOVENSKÝCH UNITÁŘŮ A DÍKY MÁJE SE PAK ROZŠÍŘIL DO USA I DALŠÍCH KRAJŮ SVĚTA, KDE ŽIJÍ UNITÁŘSKÉ KOMUNITY.

Během druhé světové války se stala reverendkou v New Bedfordu v Massachusetts a od roku 1944 působila v organizaci UNRRA v Egyptě, kde v pouštním táboře u Káhiry pomáhala válečným uprchlíkům. Teprve po válce se dozvěděla o smrti svého manžela v Dachau, kam se dostal poté, co byl souzen za poslech zahraničního rádia a údajnou velezradu. (LS)

■ LOVČÍ, Radovan. Mája Veronika Čapková. *Památky, příroda, život: vlastivědný čtvrtletník Chomutovska a Kadaňska*. 2013, roč. 45, č. 2, s. 5–33. ISSN 0231-5076.

■ LOVČÍ, Radovan. První ženy-duchovní v řadách československých unitářů. *Tvůrčí život: časopis českých unitářů*. 2020, roč. 9, č. 2, s. 27–35. ISSN 2336-1107.

SE CTÍ NAPŘÍČ REŽIMY

Hana Truncová

23. 8. 1924 – 7. 4. 2022

H

ana Truncová se narodila jako Johnová v Teplicích v multikulturním německo-česko-židovském prostředí. Na své dětství vzpomínala jako na velmi šťastné, protože rodina byla velmi dobře situována, vlastnila moderní truhlářskou dílnu na výrobu nábytku, a tak Hana i její mladší sestra mohly studovat i cestovat.

V březnu 1939 byla zapálena synagoga v Teplicích a pachatelé se v čele s jedním ze zaměstnanců otcovy firmy vloupali také do domu rodiny Johnovy, kde poničili zařízení a střetli se i s Hanou a její sestrou. Po obsazení pohraničí nadále rodina zůstala v Teplicích a Hana zde studovala německou Obchodní akademii.

Po ukončení studia unikla Hana totálnímu nasazení jen díky tomu, že pracovala u sedláka v Českém středohoří. Po válce pracovala na půl úvazku ve stavební firmě a pomáhala s administrativou svému otci. Těžce nesla odsun německého obyvatelstva, protože přišla o přátele a známé, kteří museli odejít navzdory tomu, že s nacisty nijak nespolupracovali.

Na rozdíl od velké části obyvatelstva nevyznávala komunistickou ideologii a zapojila se do ilegálních činností. Na stroji opisovala protikomunistické letáky, které byly potom roznášeny do poštovních schránek a rozdávány lidem na výletech.

Po vítězství komunistů uvažovala Hana o emigraci. Dokonce k ní pomohla několika lidem díky svým kontaktům na německé straně hranice, které pocházely z dob jejího mládí, kdy rodina vlastnila chalupu ve Vápenici na hřebenu Krušných hor. Do Rakouska a později Německa emigrovala i její sestra. Hana ale odchod se svým snoubencem Otakarem Čeňkem Truncem, účastníkem pochodu studentů na Pražský hrad na podporu prezidenta Beneše a přítelem Milady Horákové, z rodinných důvodů tak dlouho odkládala, až bylo pozdě. Smyčka Státní bezpečnosti se začala rychle utahovat, nejprve zatkli Otakara a tři týdny po něm, v červnu 1951, i Hanu, dále jejího otce a další příslušníky skupiny.

Po domovní prohlídce Hanu převezli do vězení StB v budově spořitelny v Ústí nad Labem. Traumatický zážitek ze zdejšího pobytu popsala takto: *„Byla tam mokrá podlaha, neomítnuté stěny, žádná okna. Jídlo mi servírovali v gumové nádobě, v jaké zubaři míchají amalgám na plomby. Žádnou lžící mi k tomu nedali, protože bachař mě nemohl vidět a byla obava, abych si tou lžící třeba neublížila. Nebyl tam záchod, takže člověk nevěděl, do čeho šlape. Neustále tam byl slyšet hluk nějakých motorů v podzemí. Ta tma, mokro a neviditelní pavouci všude...“*

Při soudním jednání v Praze byly obžalovaným za údajnou velezradu a špionáž navržené vysoké tresty – zbavení občanských práv, propadnutí celého majetku, a Otakarovi dokonce trest smrti. Druhý den (nejspíš v návaznosti na zatčení Rudolfa Slánského) byly tresty zmírněny, pro Hanu na 13 a pro Otakara na 15 let. Se svými blízkými se Hana rozloučila zamáváním ruky, za což byla poslána na 10 dní do korekce, tj. pobytu na samotce s dřevěnou pryčnou a poloviční porcí jídla.

Během devíti let, která nakonec ve vězení strávila, prošla pracovními útvary v Kladně, Jilemnici a ve Varnsdorfu. Všem místům byla společná naprostá neúcta k člověku ze strany bachařů, obtížné životní podmínky v zimě a plísni bez vlastního prostoru i soukromí, nekončící těžká práce v továrnách nebo na polích a omezené možnosti styku s blízkými.

NEJDELŠÍ ČAS MEZI ROKY 1953–1960 STRÁVILA VE VĚZNICI V PARDUBICÍCH. ANI TADY NEBYLY LEPŠÍ PODMÍNKY. O TOM SVĚDČÍ JEJÍ VYPRÁVĚNÍ, ŽE „[B]LOKY C A D BYLY DO TÝDNE PROLEZLÉ KRYSA-MI, BYLO TAM VLHKO A PLÍSEŇ A V ZIMĚ TAM BYLA JINOVATKA. ÁČKO PAK PŘESTALO FUNGOVAT A PŘESTĚHOVALI NÁS. NEŽ ALE POSTAVILI TYTO BUDOVY, TAK NÁS PŘESTĚHOVALI NA TZV. KONÍRNU. TO BYLY VELKÉ SKLADOVÉ PROSTORY VĚZNICE, KTERÉ VYKLIDILI, MY JSME TAM HODILY SLAMNÍKY A BYDLELO NÁS TAM ASI ŠEDESÁT. BYL TAM ALE JENOM JEDEN JEDINÝ ZÁCHOD. TAM BYLO ASI NEJVĚTŠÍ SOUKROMÍ ZA CELÁ TA LÉTA KRIMINÁLU, PROTOŽE TAM BYL POLOŽENÝ SLAMNÍK NA SLAMNÍKU A BYLO TO NEPŘEHLEDNÉ. (...) KDYŽ SI TO DNESKA PŘEDSTAVÍM, TAK MUSÍM ŘÍCT, ŽE NA NÁS NEPŘIPADAL ANI JEDEN METR ČTVERECNÍ“

Těžký život v lágru byl vyvažován „vězeňskou univerzitou“; kdy vzdělání vězni během procházek na vězeňském dvoře přednášeli různá témata, která si ostatní vybrali. Velmi provizorně se zde také provozovaly ruční práce, při kterých vězeňkyně zapomínaly na strasti denního života. Vše bylo sice zakázané, ale více méně trpěné. Kulturní vyžití zajišťovala knihovna, ale s velmi omezeným výběrem titulů poplatných době, a kino, kde nejčastěji dávali sovětské budovatelské filmy. Návštěvy kina měly ještě jeden účel – v době promítání většinou probíhaly prohlídky ubikací.

Na konci roku 1959 se začala společenská atmosféra trochu uvolňovat a po vytrvalých žádostech o milost byli propouštěni první političtí vězni. Hana byla pozvána k pohovoru, ale pak opět vrácena do cely. Její propuštění se povedlo na druhý pokus, v lednu 1960, bylo však podmíněné čtyřletým zkušebním obdobím. Otakara propustili při květnové amnestii téhož roku.

Život po návratu z vězení s cejchem politického vězně nebyl vůbec snadný, protože takovým lidem byly bez ohledu na vzdělání vyhrazeny jen podřadné práce. Hana dostala práci pomocnice v jeslích a s Otakarem se usadili v Bohosudově u Teplic. Od roku 1968 mohla pracovat v pobočce Čedoku. Po revoluci se zapojila do hnutí Dcery politických vězňů a sdílela svůj příběh na mnoha besedách ve školách i jinde, aby tak mladé generaci přiblížila informace o životě v totalitním režimu. Roku 2015 se stala členkou redakční rady obnovených Krušnohorských novin.

O jejím životě natočil Martin Studecký časosběrný snímek *Hana Truncová – se ctí napříč režimy*, který vznikl mezi lety 2016 a 2021. Premiéry v květnu 2022 se již paní Hana nedožila, zemřela o měsíc dříve. **(HL)**

■ *Hana Truncová*. Online. In: Paměť národa. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/truncova-hana-1924>. [cit. 2023-10-03].

■ *Hana Truncová*. Online. In: Politictí vězni.cz. Dostupné z: <https://www.politictivezni.cz/cz/rozho-vor-s-hanou-truncovou.html>. [cit. 2023-10-03].

AŽ NA VRCHOL

Zuzana Hofmannová

15. 6. 1959 – 31. 7. 2012

Z

apálená sportovkyně z Ústí nad Labem závodně hrála basketbal a ve svých 16 letech se ještě jako Charvátová pustila do horolezení. Začínala zlézáním pískovcových skal, rychle se propracovala do krajského družstva a už jako dvacetiletá i do reprezentace. Se severočeskou partou horolezců z Ústí, Teplic a Mostu se tato brunetka, jež se v 70. letech ocitla i na

titulní straně Květů, vydávala na lezení do Saska, později do Tater i do širého světa.

Její kolegové ji hodnotili jako nezdolnou a vytrvalou ženu, která se nebála výzev, ráda volila netradiční postupy a byla ceněnou partačkou, na niž se vždy dalo spolehnout. Spolu s Alenou Stehlíkovou (později Čepelkovou) Zuzana bořila zažitou představu, že horolezectví je sport pro chlapy, a na kontě jí postupně přibývaly (ženské) prvovýstupy.

V ROCE 1980 ABSOLVOVALA V ALPÁCH PRVNÍ ZIMNÍ VÝSTUP CESTOU PŘÁTEL NA MONTE CIVETTU A PRVOVÝSTUP SEVEROVÝCHODNÍ STĚNOU NA PIZZI GEMELLI. O ROK POZDĚJI SI S ALENOU PŘIPSAŁY HNED TŘI ČISTĚ ŽENSKÉ PRVOVÝSTUPY: V ZIMĚ ŽEHLIČKOU NA PIZZI GEMELLI A VÝSTUP ANGLICKOU CESTOU NA PIZ BADILE, COŽ BYL ZÁROVEŇ PRVNÍ ZIMNÍ VÝSTUP, A V LÉTĚ NA KAVKAZE TO BYL JIŽNÍ VRCHOL HORY UŠBA (4 710 M). V ROCE 1984 NÁSLEDOVAL PRVNÍ ŽENSKÝ ZIMNÍ VÝSTUP NA CIMA DELLA MADONA CESTOU POETICKY POJMENOVANOU SPIGOLO DEL VELO.

V roce 1985 se Zuzana s Blankou Nedvědickou (tehdy Danihelkovou) a třemi polskými horolezkyněmi vydala do Peru na zdolání tamní nejvyšší hory Huascarán (6 768 m). Tento čistě ženský prvovýstup byl oceněn Českým horolezeckým svazem jako Výstup roku 1985. V roce 1998 se Zuzana na vrchol vydala znovu, tentokrát se skupinou mužů, za což získala od místní horolezecké asociace ocenění, neboť byla prvním lezcem, který horu severní stěnou zdolal dvakrát.

Ani tři operace kolen, které Zuzana podstoupila koncem 80. let, ji neodradily od dalších výprav. V krátké pauze se sice více věnovala například cyklistice a vodáctví, ale pak znovu vyrazila do hor. Vypravila se do Pamíru i pohoří Ťan-šan, v roce 2004 pak úspěšně pokořila svou první osmitisícovku, jíž byla 14. nejvyšší hora světa Šiša Pangma (8 027 m) v Himálaji. V roce 2006 se do těchto velehor vrátila a podnikla první český ženský výstup na Manáslu (8 163 m, 8. nejvyšší hora světa), roku 2009 přidala ještě výstup na Čo Oju (8 201 m, 6. nejvyšší), čímž se tehdy stala nejúspěšnější českou výškovou horolezkyní.

K trojici osmitisícovek se v roce 2012 rozhodla přidat ještě jednu, která měla být poslední – výstupy pro ni byly čím dál náročnější

a chtěla se tak s výškovým lezením rozloučit. Tehdy nemohla tušit, že se vydává na definitivně poslední cestu svého života. Pákistánský vrchol Broad Peak (8 047 m) coby 12. nejvyšší horu světa podle jiných lezců, s nimiž se zde potkala, úspěšně 31. července jako první Češka zdolala. Počasí nebylo příznivé, v posledních dnech byl silný vítr a podmínky se zhoršovaly. To se Zuzaně nejspíš stalo osudným, neboť z vrcholu hory už nesestoupila.

Zuzana Hofmannová, která se živila výškovými pracemi a později v Ústí nad Labem provozovala prodejnu se sportovními potřebami, podnikla všechny své horské výstupy bez kyslíku a bez pomoci nosičů. Zemřela při sestupu ze své čtvrté úspěšně zdolané osmitisícovky. **(LS)**

-
- ČEPELKOVÁ, Alena. Zuzka. *Montana*. 8. 10. 2012, roč. 23, č. 5, s. 46–50. ISSN 1212-7957.
 - HOFMANNOVÁ, Zuzana a ČEPELKOVÁ, Alena. Vzpomínám si na ty časy... *Montana*. 2003, roč. 14, č. (plus), s. 16–20. ISSN 1212-7957.
 - KREJSA, Martin. Dvakrát severní stěnou Huarascánu Norte. *Montana*. 8. 10. 2012, roč. 23, č. 5, s. 51–52. ISSN 1212-7957.
 - LUKÁŠ, Vít a VESELÁ, Ludmila. Smutná zpráva: Ústecká horolezkyně Zuzana Hofmannová zemřela na vrcholu. *Ústecký deník*. 9. 8. 2012, roč. 31, č. 185, s. 3. ISSN 1214-858X.
 - ŠIRL, Václav. Báječná léta se Zuzanou. *Montana*. 2003, roč. 14, č. (plus), s. 22–23. ISSN 1212-7957.

RENEŠANČNÍ ŽENA

Jaroslava Moserová

17. 1. 1930 – 24. 3. 2006

R

odačka z Prahy se severními Čechami spojila svůj život v roce 1955, když po absolvování studia medicíny na Univerzitě Karlově dostala umístěnku do nemocnice v Duchcově. Praxe na zdejším chirurgickém oddělení jí byla výbornou přípravou k další metě – toužila se stát plastickou chirurgyní. Po návratu do Prahy o pět let později nastoupila na oddělení plastické chirurgie. Specializovala se na popáleniny a během práce na klinice popá-

lenin 3. lékařské fakulty hygienické Univerzity Karlovy v lednu 1969 ošetřovala i Jana Palacha. Postupem času se vypracovala v přední odbornici a vědeckou pracovníci v oboru léčby popálenin. K jejím přátelům patřil i vědec a vynálezce prof. Ivo Wichterle, se kterým se poznala při společné práci ve vědeckém týmu během pobytu v USA.

V roce 1990 opustila Jaroslava Moserová své místo na 3. lékařské fakultě, vstoupila do politického dění a kooptačním procesem se pro roky 1990 a 1991 stala poslankyní a členkou předsednictva České národní rady. V letech 1991–1993 působila ve funkci velvyslankyně v Austrálii a na Novém Zélandu. V letech 1996–1998 byla místopředsedkyní Senátu Parlamentu ČR a poté do roku 2004 senátorkou. Zároveň v 90. letech předsedala generálnímu shromáždění UNESCO. V roce 2003 neúspěšně kandidovala při druhé volbě na úřad prezidenta ČR.

Jaroslava Moserová nebyla známa jen jako lékařka, politička a diplomatka, ale také jako překladatelka, spisovatelka a ilustrátorka.

TALENT NA JAZYKY UPLATNILA JAKO „DVORNÍ“ PŘEKLADATELKA KNIH DICKA FRANCISE, V ČESKU OBLÍBENÉHO AUTORA DETEKTIVNÍCH PŘÍBĚHŮ, JEHOŽ BYLA OSOBNÍ PŘÍTELKYNÍ. SVÉ VÝTVARNÉ NADÁNÍ VYUŽILA PŘI ILUSTROVÁNÍ ATLASU PLASTICKÉ CHIRURGIE PROF. FRANTIŠKA BURIANA ČI PŘEBALU VLASTNÍ KNIHY HISTORKY: NA KOHO SE NEZAPOMÍNÁ.

Byla autorkou námětů a scénářů k filmům *Vlastně se nic nestalo* a *Dvojrole*. V obou filmech mohou diváci spatřit herečky Janu Brejchovou a Terezu Brodskou, které patřily k Jaroslaviným blízkým přítelkyním.

Byla ženou mnoha talentů a schopností, ženou s širokým rozhledem a bohatými zkušenostmi, kterou si mnozí budou pamatovat jako čínorodou drobnou ženu s brýlemi a ikonickým účesem. **(ŠB)**

■ *Jaroslava Moserová*. Online. In: Wikipedie: otevřená encyklopedie. 2023. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslava_Moserová. [cit. 2023-10-13].

■ KOUKAL, Pavel. Zemřela MUDr. Jaroslava Moserová, čestná občanka města Duchcova. *Duchcovské noviny*. 2006, roč. 12, č. 5, s. 20. Dostupné také z: <https://www.duchcov.cz/noviny/200605/kamaradi.htm>. [cit. 2023-10-13].

■ *Osobnosti – Česko: Ottův slovník*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2008, s. 472. ISBN 978-80-7360-796-8.

STATEČNÁ RADIOTELEGRAFISTKA

Lydie Horálková

16. 2. 1927 – 7. 6. 2004

L

Lydie patřila k nejmladším a nejstatečnějším příslušnicím československé armády v SSSR, jež se zapojily do boje proti nacistické okupaci. Narodila se jako Studničková v Kyjevě do česko-ukrajinské rodiny, která se hlásila k příslušnosti k Československu. Z toho důvodu byli její členové v roce 1941 zatčeni a internováni v sovětském

lágru v Orance. Lydie s matkou a sourozenci byla nakonec propuštěna, ale otec, pražský sklář a legionář v první světové válce, byl poslán do gulagu v Achťubinsku.

Když se otec konečně vrátil, byl z něj už člen československé jednotky v Buzuluku. Lydie neváhala a v březnu 1943 se s matkou k jednotkám dobrovolně přihlásila. Stala se radistkou 2. čes-

koslovenské samostatné paradesantní brigády. Z této pozice se zúčastnila Karpatsko-dukelské operace a popisovala, jak se svou jednotkou pochodovala 218 km pěšky až na Duklu. Byla účastnicí Slovenského národního povstání a partyzánského boje v horách. V provizorních podmínkách tehdy Lydie musela přežívat v Nízkých Tatrách, spala v lesích, občas na nějaké salaši, ale nouze o jídlo byla stále. Přežila, nicméně z války si odnesla vážné zdravotní problémy a musela absolvovat několik operací.

Z VÁLKY VYŠLA S NĚKOLIKA MEDAILEMI ZA STATEČNOST A ZÁSLUHY, ALE TAKÉ S TRVALÝMI NÁSLEDKY NA ZDRAVÍ. ABY TOHO NEBYLO MÁLO, BYLA V RÁMCI ČISTEK ZA ÚČELEM ODSTRANĚNÍ NEPOHODLNÝCH OSOB V ROCE 1950 ZBAVENA HODNOSTI A PROPUŠTĚNA Z ARMÁDY. NÁSLEDOVALY DLOUHÉ ROKY ŠIKANY A DOHLEDU STÁTNÍ BEZPEČNOSTI, KTERÉ SE LYDIE ZBAVILA AŽ V ROCE 1968. CELKOVÉ REHABILITACE SE DOČKALA TEPRVE PO REVOLUCI, KONKRÉTNĚ ROKU 1992, POTÉ SE USADILA V DOLNÍCH KŘEČANECH, KDE POZDĚJI I ZEMŘELA. (LS)

■ *Plukovník v. v. Lydie Horádková (* 1927 † 2004)*. Online. In: Paměť národa. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/horalkova-lydie-20081028-0>. [cit. 2023-10-24].

■ *Vojenské osobnosti československého odboje 1939–1945*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – AVIS, 2005, s. 102–103. ISBN 80-7278-233-9.

MEZI KAMENY A BYLINKAMI

Milada Vavřínová

14. 12. 1918 – 10. 8. 2001

S

mutnou skutečností bývá, že profesionálové a machři ve svém oboru zůstávají často opomíjeni, přestože jejich práce svým významem dalece přesahuje do budoucna.

To je i případ první vystudované geoložky u nás, rodačky z České Třebové, Milady Vavřínové. Její studia na Přírodovědecké fa-

kultě Univerzity Karlovy přerušila druhá světová válka, během níž se Milada zapojila do odboje. Po prozrazení byla zatčena gestapem a až do konce války vězněna v koncentračních táborech. Po válce školu dokončila a začala pracovat ve Státním geologickém ústavu,

kde měla za úkol vypracovat soupis lomů v Čechách i na Moravě. Má tak velký podíl na vytvoření dodnes využívané základní geologické literatury a na systematickém zpracování geologické bibliografie.

Druhou polovinu svého života prožila Milada v Ústí nad Labem, kde jí v roce 1961 nabídli místo na Krajském národním výboru. Přeskolila se tedy z vědecké pracovnice na referentku a z ložiskové geologie se přeorientovala na geologii inženýrskou. V nové funkci měla na starosti inženýrskogeologický průzkum a ochranu nerostných ložisek v Severočeském kraji. Výsledky její usilovné a téměř deset let trvající práce ale nebyly nikde publikovány a zůstávají uloženy v archivu instituce.

TAK JAKO SE ZA VÁLKY STATEČNÁ ŽENA AKTIVNĚ ÚČASTNILA ODBOJE, NEZŮSTALA STRANOU ANI PO VPÁDU SOVĚTSKÝCH VOJSK V SRPNU 1968 – TEHDY SE POSTAVILA NA STRANU HLASITÝCH ODPŮRČŮ A OKUPACI VEŘEJNĚ ODSOUDILA, ZA COŽ BYLA V ROCE 1971 DONUCENA ODEJÍT DO DŮCHODU.

Nastalá situace jí však poskytla příležitost věnovat se milovanému oboru zase z jiné perspektivy. Nastoupila do Okresního vlastivědného muzea v Ústí nad Labem jako kurátorka geologických, mineralogických a paleontologických sbírek. Tady vykonala významný kus práce pro ústecký region, když se pustila do zpracování sbírky vynikajícího geologa a petrografa prof. Josefa Emanuela Hibsche, která od roku 1914 ležela bez povšimnutí. Mineralogicko-petrografické oddělení Národního muzea tehdy vlastnilo rozsáhlou kolekci tisíců výbrusů hornin z Českého středohoří, označenou pouze čísly bez údajů o lokalitách. Úplnou náhodou se ukázalo, že mapovou část s chybějícími údaji má zase ústecké muzeum. To byla pro Miladu výzva, během zdlouhavé a mravenčí práce obě sbírky sloučila a roztřídila, uspořádala a přeložila z němčiny do češtiny. Díky jejímu úsilí se tak mohly cenné výbrusy hornin z Českého středohoří vrátit zpátky do Ústí nad Labem.

Milada byla i neúnavnou popularizátorkou přírodních věd a ochránkyní přírody. Připravila řadu přednášek i pořadů v rozhlase, psala články do novin a časopisů, v nichž upozorňovala na zajímavosti v okolí Ústí nad Labem a nabádala k ochraně přírody, na níž

jí velmi záleželo. Vedle geologie měla i rozsáhlé botanické znalosti, které uplatňovala jako známá poradkyně v oboru léčivých rostlin. A tak v posledních letech byla k vidění i v zubrnickém skanzenu, kde se starala o bylinkovou zahrádku. (JH)

■ BORSKÁ, Helena. Kámen, bylinky a bolest taky. *Severočeský regionální deník*. 21. 12. 1993, roč. 3, č. 296, s. 8. ISSN 2571-208X.

■ BUKOVANSKÁ, Marcela. RNDr. Milada Vavřínová. *Bulletin mineralogicko-petrologického oddělení Národního muzea v Praze*. 2001, č. 1, s. 350. ISSN 1211-0329.

■ SLEPIČKOVÁ, Radka. První česká geoložka Milada Vavřínová. *Příspěvky k ústecké vlastivědě*. 2001, č. 3, s. 25–31. ISSN 1213-1873.

ATOMOVÁ VĚDKYNE PACIFISTKOU

Lilli Hornig

22. 3. 1921 – 17. 11. 2017

R

odačka z Ústí nad Labem se coby vědkyně v oboru chemie zapojila do jednoho z nejvýznamnějších a zároveň nejohroženějších vědecko-politických projektů 20. století. Československo rodina opustila v roce 1929 a v USA pak Lilli získala středoškolské a vysokoškolské vzdělání, postgraduální stupeň absolvovala na Harvardu. Už při studiích se podílela na vojenském projektu a během výzkumu toxického plynu se sama přiotrávila, přesto

se dál ubírala tímž směrem. Spolu s manželem se po škole stala součástí týmu 1 500 odborníků, kteří se pustili do závodu o vývoj atomové zbraně. Cílem bylo zajistit, aby v tomto vědeckém pokroku hrála prim demokratická země, nikoli nacistické Německo.

V rámci projektu Manhattan v Los Alamos v Novém Mexiku pracovali Hornigovi na plutoniové bombě. Lilli se zabývala návrhem vysoce explozivních náloží (čoček), které obklopovaly radioaktivní jádro. Její manžel Donald měl v projektu větší roli a byl posledním, kdo před výbuchem světově první atomovou zbraň kontroloval. Lilli se po jaderném testu připojila k petici, která žádala prezidenta Harryho S. Trumana, aby byla zbraň vyloučena z možnosti použití proti lidským cílům. Jejich výzva bohužel neuspěla a necelé dva měsíce po testu v poušti byla v Hirošimě použita uranová bomba „Little Boy“ a o tři dny později v Nagasaki plutoniový „Fat Man“, na kterém pracovali Hornigovi.

Lilli Hornig se nikdy nebála stát si za svými názory a bojovat za to, co považovala za správné. Zapojila se do mírových hnutí a stala se rovněž bojovnicí za rovnoprávnost žen v akademickém světě. Její osobní univerzitní zkušenost, kdy pro ženy na Harvardu nebylo ani vybudováno WC, a boj, který musela svést v Los Alamos, kde ji původně chtěli zaměstnat administrativními činnostmi, byť byla na pozici překvalifikovaná, pro ni byly motivem k boji proti genderovým předsudkům.

O TOM, ŽE PŘÍSPĚVEK LILLI HORNIG K VÝVOJI HISTORICKY PRVNÍ ATOMOVÉ ZBRANĚ NEBYL TAK ÚPLNĚ MARGINÁLNÍ, SVĚDČÍ FAKT, ŽE BYLA ZTVÁRNĚNA I VE FILMU OPPENHEIMER, KTERÝ V LÉTĚ 2023 VEŠEL DO KIN.

Po válce vedla Lilli katedru chemie na Trinity College a stala se zakládající ředitelkou organizace Higher Education Resource Services, jež podporuje kariéru a profesní zájmy žen v akademickém světě a staví se proti sexismu na trhu práce. Dále byla zakládající předsedkyní Výboru pro vzdělávání a zaměstnání žen ve vědě a technice při Národní vědecké nadaci, Národním zdravotním institutu a Americkém svazu pro vědecký pokrok. **(LS)**

■ KRSEK, Martin. *Neznámí hrdinové mluvili i německy*. V Praze: Česká televize: Albatros Media a. s., 2018, s. [58]–80. ISBN 978-80-7404-244-7.

■ SEDLÁČEK, Mojmír. *Českou vědkyni a feministku jste v Oppenheimerovi možná přehlédli, stále inspiruje*. Online. In: Kinobox.cz. 24. 7. 2023. Dostupné z: <https://www.kinobox.cz/clanky/filmy/24251-ceskou-vedkyni-a-feministku-jste-v-oppenheimerovi-mozna-prehledli-stale-inspiruje>. [cit. 2023-08-07].

OCHRÁNKYNĚ MOSTECKÉ HISTORIE

Heide Mannlová Raková

25. 3. 1941 – 2. 2. 2000

Ž

ivotní příběh významné, byť poněkud opomíjené historičky je úzce spjatý s osudem dnes již neexistujícího starého Mostu. I když nebyla mosteckou rodačkou, město si zamilovala a pevně s ním srostla, proto ji velmi zasáhlo, že bude obětováno těžbě. Záchraně cenných uměleckých památek, zanikajícího místa i jeho okolí se

věnovala téměř celý život. Nenechala se odradit, ani když narážela na nepochopení, a tak se díky ní podařilo uchovat to nejcennější.

Heide se narodila v Chotěbuzi, odkud ke konci druhé světové války odešla s rodiči do Mostu. Tam její otec Rudolf Mannl, odborník v hornictví, našel uplatnění. Po válce jim nedovolili vrátit se do Německa, protože poválečný průmysl si nemohl dovolit přijít o specialistu, jakým Mannl byl. Rodina byla nucena zůstat v místě, kde neměla žádné zázemí ani blízké příbuzné. Navíc byli jako potenciální nebezpečí pro režim neustále sledováni.

Po gymnáziu Heide na vysokou školu nepřijali. Později již jako odborná pracovnice-dokumentátorka v Okresním muzeu v Mostě dálkově vystudovala archivnictví a archivní studia na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Studiu historie královského města Mostu zcela propadla. Když bylo rozhodnuto o jeho likvidaci, soustředila se na to jediné, co z něj mělo zůstat – vzácnou stavbu děkanského kostela Nanebevzetí Panny Marie. Účastnila se jeho přesunu, archeologického průzkumu i restaurátorských prací a jako členka ministerské komise expertů spolurozhodovala o jeho novém umístění a budoucím využití.

Její významným počinem je zakreslení a identifikace kamenických značek. Během pětileté mravenčí práce zakreslila 2 700 značek a rozlišila 174 znamení jednotlivých kameníků, kteří se na stavbě kostela podíleli. Tím její výzkum kostela neskončil, provedla např. i heraldické rozbory a určila původ jednotlivých bočních kaplí, hledala (a někdy i nacházela) jejich původní vybavení. Vědoma si toho, že význam církevní památky daleko přesahuje hranice kraje, a ve snaze přiblížit ji široké veřejnosti, připravila monografii *Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Mostě v dějinách českosaské pozdní gotiky* (1969).

Po celou dobu svého působení v mosteckém muzeu (1961–1999) pak spravovala cennou sbírku výtvarného umění a rozšiřovala expozici o umělecké předměty, jež dokázala zachránit před zničením nebo ztrátou a které dnes představují jediný hmatatelný doklad existence významného a bohatého podkrušnohorského města. (JH)

■ KOUKAL, Pavel. Architektonický skvost. Přesunutý kostel v Mostě je od zítřka zpřístupněn. *Průboj*. 4. 11. 1988, roč. 40, č. 260, s. 5.

■ ŠREJBEROVÁ, Jitka. *Příběh starého Mostu: na památku Heide Mannlové Rakové: sborník příspěvků u příležitosti výstavy Příběh starého Mostu, Oblastní muzeum a galerie v Mostě, 23. října 2020 – 17. ledna 2021*. Most: Oblastní muzeum a galerie Most, 2020. ISBN 978-80-85115-44-4.

TEMPERAMENTNÍ POLITIČKA

Irene Kirpal

1. 1. 1886 – 17. 12. 1977

N

ěmecky mluvící politička židovského původu si původně přála být učitelkou, nakonec se však našla v politice. Od roku 1912 byla členkou Německé sociálně demokratické strany dělnické v ČSR a bojovala za rozšíření volebního práva pro ženy. Žila s rodinou v Ústí nad Labem, kde se v roce 1919 stala členkou městské rady, a právě její zá-

sluhou došlo k rozšíření a zkvalitnění péče v ústeckých jeslích. Její kariéra však nezůstala na regionální úrovni a již o rok později byla

zvolena poslankyní. V Národním shromáždění mluvila hlasem žen a o ženských a rodinných tématech, potažmo tématech sociálních, vzdělávacích a zdravotních. Podle toho se také zapojila do činnosti sněmovních výborů. Vedle kulturního, sociálněpolitického a zdravotního výboru byla ale činná i ve výboru dopravním, iniciativním a živnostenském.

Irene byla v Národním shromáždění známa svým temperamen-tem a odvahou říct bez okolků, co si myslí, ale především prosazo-ovala nadnárodní a nadstranickou spolupráci, obzvláště pak při řeše-ní ženských témat. Významná byla její snaha o legalizaci potratů, případně alespoň zmírnění právní kvalifikace jejich trestnosti.

Pevný názor zastávala Irene také vůči tehdejší německé poli-tice. Byla přesvědčenou antifašistkou a kritičkou nacistického re-žimu a podněcovala Čechy i Němce, aby se spojili v boji proti spo-lečnému nebezpečí, její názory však zároveň nezřídka provokovaly poslance Sudetoněmecké strany a nacistický režim dokonce Irene označil za nežádoucí osobu a zakázal jí vstup na území Německa. V polovině 30. let se stala terčem fyzického útoku – zástupce hen-leinovců po ní hodil skleněnou lahev, jíž jí poranil oko. Ani tím se však Irene nenechala odradit od dalších veřejných vystoupení a ne-únavně se vyslovovala proti fašismu.

KRITICKÝM MOMENTEM SE PRO NI TAK JAKO V PŘÍPADĚ JINÝCH STALA MNICHOVSKÁ DOHODA, KTERÁ JI DONUTILA ODEJÍT DO PRAHY, ALE I TAM JÍ HROZILO, ŽE SE JÍ ZMOCNÍ GESTAPO. V ŘÍJNU 1938 TAK ODLETĚLA DO LONDÝNA A SE SVOU RODINOU SE ZNOVU SHLEDALA TEPRVE PO VÁLCE.

V exilu se zapojila do ženských hnutí a v roce 1941 se stala člen-kou předsednictva Rady československých žen ve Velké Británii. Byla také členkou Jednotného výboru německých antifašistů z ČSR a Su-detoněmeckého výboru, který sdružoval německé antifašisty. Díky svým pevným názorům a podpoře Edvarda Beneše se pak po válce mohla vrátit do vlasti, ale ještě než tak sama v roce 1946 učinila, pomáhala v tom jiným coby členka repatriační komise.

Usídlila se opět v Ústí nad Labem a ihned se přidala do Sva-zu protifašistických bojovníků, Svazu československo-sovětského

přátelství a Československého svazu žen. Dále se aktivně zapojovala do veřejného života v Československu, pořádala besedy ve školách, přednášela a časopisecky publikovala své názory (např. v Hlasu revoluce a Výstavě a míru). (LS)

■ JA. Kirpalová Irene. In: ANDĚL, Jiří et al. *10x10 osobností Ústeckého kraje*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2010, s. 90–91. ISBN 978-80-7414-125-6.

■ (Iš). Irene Kirpalová, roz. Grundmannová. In: KOKOŠKOVÁ, Zdeňka. *Osudy zapomenutých hrdinů: příběhy německých antifasistů z ČSR*. [Praha]: Národní archiv, 2008, s. 40–43. ISBN 978-80-86712-67-3.

■ MUSILOVÁ, Dana. „My ženy chápeme se slova“ Irene Kirpal, antifasistka tělem i duší. *Týdeník Echo*. 26. 7. 2018, roč. 5, č. 30, s. 38–41. ISSN 2336-4971.

■ MUSILOVÁ, Dana. Nezkrotná Irene Kirpal (na okraj jedné ženské biografie). In: *Život pro historii: k významným životním jubileím doc. PhDr. Marty Kohárové, CSc., a doc. PhDr. Františka Nesejty, CSc.* Hradec Králové: Vydal Ořtis Ústí nad Orlicí pro Historický ústav Fakulty humanitních studií Univerzity Hradec Králové, 2007, s. 143–152. ISBN 978-80-86845-89-0.

HODINY UTRPENÍ ZAPOMENŮ, ALE ČEMU TĚ NAUČILY NIKDY

Helga Hošková Weissová

*10. 11. 1929

H

elga Hošková Weissová byla významnou českou malířkou a ilustrátorkou. Její život byl poznamenán dramatickými událostmi 20. století, zejména druhou světovou válkou a holocaustem. Její příběh je nejen tragický, ale díky její síle a odhodlání také inspirující.

Narodila se jako jediné dítě do asimilované židovské rodiny, která žila v Praze a měla spokojený život až do nástupu nacistického režimu, kdy stejně jako mnoho jiných cítili nebezpečí, ale na odchod do jiné země neměli dost prostředků.

Nejdříve vyprovázeli známé do transportu a v prosinci 1941, kdy bylo Helze pouhých 12 let, byla její rodina deportována do koncentračního tábora Terezín. Už po příjezdu, když byly rodiny rozdělovány, pochopili, že to bude velmi nehostinné místo. Zde pobývali téměř tři roky, během nichž zažili nepředstavitelné utrpení a strádání, které se stále zhoršovalo. Děti, hlavně mladší, bydlely na zvláštní ubikaci, kde pro ně byl připravován program i něco jako tajná škola. Starší děti už byly posílány na práci.

V Terezíně byla Helga svědkem mezinárodní inspekce Červeného kříže, viděla všechny úpravy a podvody zinscenované na zakrytí skutečného stavu tábora – jak se vše natírá a „šperkuje“, ale také jak se z tábora odvázejí na smrt po tisících staří a nemocní lidé, aby nekazili dojem. Na závěr bylo ještě vše natočeno jako propagandistický film *Vůdce daroval Židům město*.

Helga velmi ráda a dobře malovala a dělala to i zde. Chodila do kurzu Friedl Dicker-Brandeisové. Stejně jako jiné děti kreslila různé krajiny, přírodu, hry i pohádkové bytosti a další výjevy z minulého života.

KRESBY SEBRANÉ DO CYKLU MALUJ, CO VIDÍŠ ZACHYCUJÍ S AUTENTIČNOSTÍ A EMOCIONÁLNÍ SILOU BĚŽNÉ VĚCI A DOKUMENTUJÍ VŠEDNÍ ŽIVOT V GHETTU, VČETNĚ SETKÁNÍ SE SMRTÍ. DENÍK I KRESBY ZAZDIL JEJÍ STRÝC JOSEF POLÁK V TEREZÍNĚ, DÍKY TOMU SE ZACHOVALY JAKO VZÁCNÝ HISTORICKÝ MATERIÁL, SVĚDECTVÍ A MEMENTO. NEJSOU TO JEN TRAGICKÉ PŘÍBĚHY, ALE TAKÉ OBRAZY SÍLY LIDSKÉHO DUCHA A TOUHY PO PŘEŽITÍ.

V říjnu 1944 se nejdříve otec a o pár dní později i matka s Helgou dostali do transportu neznámo kam. Ani jedna se nebála, protože se domnívaly, že se opět potkají s otcem. Cílem vlaku s dobytčími vagóny byl koncentrační tábor Osvětim. Setkání se bohužel nekonalo, protože otec byl nejspíše po příjezdu poslán do plynové komory. Helga při nástupu nahlásila starší věk a byla s matkou vyslána na práci do továrny na letadla v německém Freibergu. Zde byly zařazeny v dubnu 1945 do pochodu smrti, který skončil v táboře Mauthausen, kde se obě s notnou dávkou štěstí dočkaly osvobození. V táboře totiž krátce před jejich příjezdem přestalo

fungovat krematorium, takže zadání zlikvidovat všechny, kteří se zde nacházejí, nemohlo být naplněno.

Po návratu do Prahy se Helga pilně vrhla na studium. Vystudovala dvě střední školy zároveň a pokračovala na Uměleckoprůmyslové škole Emila Filly a Aloise Fišárka. V 60. letech našla odvahu opět malovat téma holocaustu a obrazy shrnula do cyklu *Kalvárie*. Ilustrovala také několik knih, zejména vzpomínek na tábor v Terezíně. Stala se učitelkou v lidové škole umění a předávala žákům své znalosti i lásku k výtvarnému umění.

Aktivně sdílela svůj příběh a spolupracovala s muzei, paměťovými institucemi a vzdělávacími organizacemi, aby předala své zkušenosti a připomněla holocaust novým generacím. Její kresby a vzpomínky byly součástí mnoha výstav a projektů.

Za své výchovné a osvětové působení obdržela roku 2009 od prezidenta republiky Medaili Za zásluhy v oblasti kultury, umění a vzdělávání.

Helga Weissová je statečnou ženou, jež zanechává důležitý odkaz, který připomíná sílu umění, odhodlání a lidského ducha. Její příběh ukazuje, že i v nejtěžších časech může umění sloužit jako způsob vyjádření a přežití. Je inspirací pro všechny, kdo chtějí bojovat proti nenávisti i zapomenutí a připomínat si historii, aby se zabránilo opakování podobných hrůz. **(HL)**

■ *Helga Hošková-Weissová*. Online. In: Paměť národa. © 2008–2023. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/hoskova-weissova-helga-1929>. [cit. 2023-10-05].

■ WEISSOVÁ, Helga. *Deník 1938–1945: příběh dívky, která přežila holocaust*. V Brně: Jota, 2012. ISBN 978-80-7217-965-7.

■ WEISSOVÁ, Helga. *Nikdo nás nečekal: vzpomínky malířky, která přežila holocaust*. V Brně: Jota, 2020. ISBN 978-80-7565-780-0.

KRÁLOVNA DINAH

Dinah Kohnerová

23. 3. 1936 – 12. 9. 1964

B

yť byla Dinah Kohnerová rodačkou z Mostu, nepobyla u nás dlouho. Její otec židovského původu jako advokát právně zastupoval některé komunisty, proto raději v době nástupu nacistů k moci i s ženou a malou dcerkou Československo opustil.

V Severním Irsku se Kohnerovi živili výrobou prádla, Dinah zde absolvovala lékařskou fakultu na Queen's University Belfast a vzápětí se uplatnila v místních nemocnicích. Při své pozdější praxi na dětském oddělení nemocnice v americkém Bostonu se natolik osvědčila, že získala stipendium na lékařské fakultě Harvardu. Jméno si pak vybudovala především svým výzkumem leukémie.

Na počátku 60. let přišla mladá lékařka s ambiciózním projektem – dala dohromady 300 dobrovolníků z řad lékařů i ošetřovatelů pro nemocniční loď, jež se měla plavit do rozvojových zemí a poskytovat tam potřebnou zdravotní péči. Dary, které se za tím účelem vybraly, pokryly nejen provoz plně vybavené lodi, ale nakonec se z nich podařilo vybudovat i několik menších zdravotních středisek. Loď s pregnantním pojmenováním Hope se nejprve vypravila do Ekvádoru, který tehdy sužovala vysoká dětská úmrtnost, a motivovaná Dinah se tu pustila do osvěty ohledně dětské výživy a přínosu očkování. Na svých cestách si snadno získávala důvěru dětských pacientů a vysloužila si přezdívky jako Anděl dětí nebo Královna Dinah. Brzy pak byla přijata do vědeckého týmu doktora Sydneyho Fabera na Harvard Medical School a jmenována do Výboru prezidenta USA pro výzkum rakoviny.

JEJÍ OSUD ALE SKONČIL TRAGICKY PŘI LETU NAD EKVÁDORSKOU DŽUNGLÍ. LETADLU S 21 LÉKAŘI, ZDRAVOTNÍKY A NĚKOLIKA NEMOCNÝMI DĚTMI ZAČAL VYNECHÁVAT MOTOR, STROJ PAK NARAZIL NA VRCHOLKY KORDILLER A ZŘÍTIL SE DO DŽUNGLE POD NIMI. NA MÍSTĚ BYLO NĚKOLIK MRTVÝCH, ALE DINAH KOHNEROVOU A DALŠÍ ČLENY POSÁDKY SE PODAŘILO VYPROSTIT. NA POMOC PŘILETĚLA HELIKOPTÉRA Z UNIVERZITNÍ NEMOCNICE NA JAMAJCE A PO AKUTNÍM OŠETŘENÍ BYLA OSMADVACETILETÁ LÉKAŘKA PŘEVEZENA DO 2 000 KM VZDÁLENÉHO MASSONOVA ÚSTAVU V KINGSTONU. ZDE ALE NADĚJNÁ MLADÁ LÉKAŘKA SVÝM POLYTRAUMATICKÝM ZRANĚNÍM PODLEHLA. (LS)

■ MAREK, Jan. MUDr. Dinah Kohnerová, lékařka českého původu. *Časopis lékařů českých*. 23. 10. 1970, roč. 109, č. 44, s. 1047–1048. ISSN 0008-7335.

■ Tragic death of young woman doctor. *Cheshire Smile*. 1965, roč. 11, č. 2, s. 10.

MECENÁŠKA A BÁSNÍKOVA MÚZA

Ulrike von Levetzow

4. 2. 1804 – 13. 11. 1899

P

oslední Goethova láska nebo múza, tak se přezdívá baronce z Třebívlic dodnes. Celý svůj život naplnila nezištnou pomocí druhým, přesto ji proslavil hlavně údajný krátký milostný vztah s básníkem Johannem Wolfgangem Goethem.

Po otci meklenburská princezna vyrůstala v Sasku, vzdělání se jí dostalo ve Francii, ale svůj domov našla na zámku v Třebívlicích, kde prožila téměř celý život. Nikdy se nenaučila česky, přesto jí české prostředí a krajina Českého středohoří přirostly k srdci a staly se jejím domovem.

Ulrika byla mecenáška celého panství, silně ovlivněná movitým otčímem hrabětem Františkem Klebelsbergem. Po jeho smrti se stala univerzální dědičkou veškerého majetku a pokračovala v jeho odkazu – finančně podporovala Národní muzeum v Praze

a věnovala do jeho sbírek další vzácné kousky. Za to ji jmenovali čestnou členkou muzejní společnosti.

Ulrika pomáhala všem bez rozdílu. Ať to byl Čech, Němec, křesťan nebo žid. Pro svou milou, vlídnou a štědrú povahu byla mezi obyvateli panství i širokého okolí velmi oblíbená a těšila se velké úctě. Mnoho finančních darů věnovala kostelu v Třebívlicích, financovala opravu kaple v Dřemčicích včetně vybudování nové věže. Pro potřeby místních Židů vznikla za jejího působení v obci synagoga a židovský hřbitov. Se sestrou Bertou založily přádelní školu, ve které se mladé české dívky učily ručním pracím, a podílela se na vzniku prvního útulku pro bezdomovce v Praze a dál ho finančně podporovala. Ochotně pomáhala i rodině, když se, sama bezdětná, po smrti mladší setry Amálie ujala výchovy jejich dvou malých synů.

ULRIKA ZŮSTALA NEPROVDANÁ, NE SNAD PROTO, ŽE BY SE NENAŠEL ŽÁDNÝ NÁPADNÍK – BYLO JICH MNOHO, ALE ONA JEDNOHO PO DRUHÉM ODMÍTALA. TATO SKUTEČNOST JEŠTĚ PŘIŽIVILA LEGENDU O NEŠŤASTNÉ A NENAPLNĚNÉ LÁSCĚ STÁRNOUCÍHO BÁSNÍKA A MLADINKÉ ULRIKY. TA SE PAK STALA SYMBOLEM ŽENSKÉ VĚRNOSTI, PŘESTOŽE STÁLE TVRDILA, ŽE „O ŽÁDNÝ ROMÁNEK NIKDY NEŠLO“

A milostný příběh? Ten se odehrál trochu jinak. Goethe potkal Ulriku v Mariánských lázních, kam se na léto vracela z penzionátu ve Štrasburku. Mladá dívka ho okouzila natolik, že jí zakrátko propadl. Ona v něm však viděla spíše „hodného starého pána“. V lázeňském městě se potkali ještě několikrát, až nakonec zamilovaný básník požádal o její ruku. Ulrika se rozhodla, že si o 55 let staršího poetu nevezme, ale nenalezla odvalu ho odmítnout, a tak na nabídku nereagovala. Zklamáný Goethe bez odpovědi odjel do Výmaru a už se nikdy neviděli. Z nešťastné lásky se vypsál v krásné básni *Mariánskolázeňská elegie*. (JH)

■ HAINCOVÁ, Jitka. Ulrika von Lewetzov: 4. 2. 1804 – 13. 11. 1899. Online. *Výběr kulturních výročí*. 2019, roč. 18, č. 2. ISSN 1803-6953. Dostupné z: <https://www.knihovnauk.cz/wp-content/uploads/2019/06/Levetzow-med.pdf>. [cit. 2023-10-20].

■ *Třebívlicko 99: osudová láska J. W. Goetha a Ulriky von Levetzow v Třebívlicích*. Uhlířské Janovice: Silvestris, 1999. ISBN 80-901775-4-9.

NÁČELNICE SOKOLA

Marie Kubicová

18. 1. 1905 – 24. 10. 1942

S

kvělá gymnastka, členka a později i náčelnice Sokola Marie Lorencová vyrůstala v Duchcově. Byla přebornicí Svazu slovanského Sokolstva a v roce 1928 reprezentovala Československo na IX. LOH v Amsterdamu. Ze závodů vyššího stupně, které se konaly na sletu polského sokolstva v Poznani, se v létě 1929 vrátila jako vítězka.

V roce 1936 se provdala a její manžel Bedřich byl při mobilizaci v září 1938 odveden do služby na jižní hranice. Marie okupovaný Duchcov opustila na poslední chvíli jen s tím nejnnutnějším. Když se pak v prosinci vrátila pro nábytek, poprvé ji zatkl a krátce zadržovalo gestapo, které hledalo i jejího manžela. Ten byl před okupací místostarostou duchcovského Sokola a v majetku jeho rodiny byl místní Český dům.

Manželům se se synem podařilo usadit v Praze. Tam se přidali k sokolské odbojové organizaci Jindra a starali se o české parašutisty z Londýna, aby mohli v ilegalitě v okupované zemi dle potřeb fungovat.

KDYŽ UŽ BYL JEJÍ MANŽEL PŘES MĚSÍC VĚZNĚN, BYLA 24. SRPNA 1942 ZATČENA I MARIE. DRŽENA BYLA NEJPRVE V NĚMECKÉ VĚZNICI V PRAZE NA PAN-KRÁCI, POTÉ PŘEVEZENA DO MALÉ PEVNOSTI TEREZÍN A NÁSLEDNĚ DEPORTOVÁNA DO MAUTHAUSENU. NA KONCI ZÁŘÍ BYLI KUBICOVI ODSOUZENI K TRESTU SMRTI A 24. ŘÍJNA ZASTŘELENI. SPOLU S DALŠÍMI 292 MUŽI A ŽENAMI SE TAK STALI OBĚŤMI HEYDRICHIÁDY.

Jejich tehdy roční syn byl do konce války umístěn v ústavu, neboť gestapo nedovolilo, aby o něj pečovala Bedřichova sestra. Jméno statečných manželů dnes nese duchcovská ulice Kubicových. (LS)

■ JANÍK, Vlastislav et al. *Pamětní kniha: 294 hrdinů a obětí heydrichiády popravených v Mauthausenu*. 2. opravené a doplněné vydání. Brandýs nad Labem – Stará Boleslav – Dolní Břežany: Oblastní muzeum Praha-východ Scriptorium, [2022], s. 146. ISBN 978-80-904878-5-7.

■ KOUKAL, Pavel. Podporovala parašutisty z Londýna. *Deník Směr*. 21. 1. 2005, roč. 13, č. 17, s. 18. ISSN 1214-8563.

■ KOUKAL, Pavel. Zapomínání hrdinové – manželé Kubicovi. *Duchcovské noviny*. 2012, roč. 18, č. 10, s. [21].

NÁČELNICE SOKOLA

Anna Moravcová

26. 7. 1912 – 24. 10. 1942

R

odačka z Mostu byla do roku 1938 ženskou náčelnicí Sokola v Mostě, členkou Sokola v Ledvicích a jako žena sportovně nadaná závodila především v národních plaveckých soutěžích. Později, po nuceném odchodu ze Sudet, působila v podobných funkcích ve středních Čechách. Odchod z pohraničí byl pro Moravcovy bolestný. Annin manžel Miroslav byl pronacistickými německými obyvateli

Ledvic dokonce napaden a násilně vyvečen z obchodu, který tam provozovali.

Podobně jako jiní Sokolové se i Anna s Miroslavem odhodlaně pustili do odboje a stali se součástí sokolské odbojové organizace Jindra. Podporovali parašutisty zapojené do operace Anthropoid, pro něž sháněli peníze a potraviny. Obdobným způsobem pomáhali i dalším potřebným, kteří žili zpravidla v ilegalitě.

ANNA BYLA GESTAPEM ZATČENA NA KONCI SRPNA 1942 (JEJÍ MUŽ BYL VĚZNĚN UŽ OD 18. ČERVENCE) A Z POLICEJNÍ VAZBY NA KARLOVĚ NÁMĚSTÍ V PRAZE BYLA PŘEVEZENA NEJPRVE DO MALÉ PEVNOSTI TEREZÍN A NÁSLEDNĚ DO KONCENTRAČNÍHO TÁBORA MAUTHAUSEN. ZDE BYLI MORAVCOVI, STEJNĚ JAKO KUBICOVI A TĚMĚŘ 300 DALŠÍCH OSOB, 24. ŘÍJNA V RÁMCI HEYDRICHIÁDY ZASTŘELENI.

Ve třech letech osiřelá dcera Moravcových byla do konce války držena v internačních táborech, teprve po osvobození se o ni mohli začít starat Annini příbuzní. (LS)

■ JANÍK, Vlastislav et al. *Pamětní kniha: 294 hrdinů a obětí heydrichiády popravených v Mauthausenu*. 2. opravené a doplněné vydání. Brandýs nad Labem–Stará Boleslav–Dolní Břežany: Oblastní muzeum Praha-východ Scriptorium, [2022], s. 188. ISBN 978-80-904878-5-7.

■ JANÍK, Vlastislav. *Příběh rodiny Moravcových z Konojed*. Online. Mathausen, © 2013. Dostupné z: <https://mauthausen.webnode.cz/zpracovane-pribehy-veznu-ktm/pribeh-rodiny-moravcovych-z-konojed/>. [cit. 2023-09-05].

■ KOUKAL, Pavel. Vzpomínka na Miroslava Moravce. *Deník Směr*. 10. 6. 2005, roč. 13, č. 136, s. 21. ISSN 1210-6291.

HOLLYWOODSKÁ KRÁSKA

Florence Marly

2. 6. 1918 nebo 1919 – 9. 11. 1978

A

traktivní a elegantní hollywoodská kráska s uhrančivýma očima, známá jako Florence Marly, se narodila v Obrnicích na Mostecku a její rodné jméno znělo Hana Smékalová.

Od dětství recitovala a věnovala se zpěvu a její velkou touhou bylo stát se operní pěvkyní, avšak vada hlasivek jí nedovolila tento sen naplnit. Využila však naplno své nadání učit se cizím jazykům, a protože se od dětství učila fran-

couzsky, neměla problém v osmnácti letech odjet do Paříže, kde se na proslulé Sorbonně věnovala studiu umění, literatury a filozofie. Jako studentka se ráda toulala po starých částech Paříže, zajímala se o vše, co se týkalo zpěvu, divadla a umění, a vedla aktivní společenský život.

Na jednom z večírků se seznámila s filmovým režisérem Pierrem Chenalem a toto setkání jí předurčilo cestu nejen k filmu, ale i k manželskému svazku, když se po krátké známosti za režiséra (o patnáct let staršího) provdala. Jejím debutem bylo obsazení v jeho filmu *Alibi, křivé svědectví* (1938). Film byl uveden také v našich kinech, málokdo by však v titulcích hledal za jménem Florence Marly herečku českého původu. Florence v té době okouzila Francii. Psalo a mluvilo se o ní jako o jedné z nejhezčích žen světa a byla považována za jednu z nejzářivějších hvězd francouzského filmu navzdory tomu, že ve Francii nikdy nezískala hlavní roli.

V roce 1940, v době války a vstupu jejího manžela do svobodné francouzské armády, musela Marly před německou armádou uprchnout do Portugalska a odtud dále do Argentiny. Zde se po delší době opět setkala se svým manželem. Díky svému jazykovému nadání a rychlému zvládnutí španělštiny brzy získala hlavní roli ve filmu *Cesta bez návratu* (1946). Ačkoliv jí tento film přinesl v Argentině divácké přijetí a filmový úspěch sliboval hvězdnou kariéru, rozhodla se Marly vrátit do Francie a znovu natáčet filmy v Evropě.

ZA ROLI ZÁPORNÉ POSTAVY VE FILMU *KRYSY* (1947) BYLA V CANNES NOMINOVÁNA NA NEJLEPŠÍ HEREČKU V KATEGORII DRAMATICKÉHO FILMU A ZÍSKALA CENU FILMOVÉ KRITIKY.

Při následné návštěvě Prahy se Florence Marly setkala s režisérem Otakarem Vávrou, který jí nabídl roli princezny Vilemíny ve filmu *Krakatit* (1948). Herečka nabídku přijala a upřímně se těšila na spolupráci s Karlem Högerem. *Krakatit* byl jediným českým filmem v její herecké kariéře. I když sci-fi drama podle předlohy Karla Čapka mělo velký ohlas u nás i v zahraničí, dobová kritika herecký výkon Florence Marly v souladu s tehdejšími poměry a rétorikou ztrhala. Skutečností však zůstává, že Florence Marly před svým definitivním odchodem z Československa ponechala svůj honorář ve výši 100 tisíc dolarů svým přátelům a příbuzným.

Náhodná setkání provázela celý její život. Při natáčení v Itálii si jí všiml americký režisér Lewis Allen, který jí otevřel cestu do Hollywoodu a obsadil ji do svého filmu *Sealed Verdict* (1948). Následně se představila po boku slavného hollywoodského her-

ce Humphreyho Bogarta ve filmu *Joe z Tokia* (1949), sama se však skutečnou americkou hvězdou nestala.

Počátkem 50. let se Florence Marly dostala na americkou černou listinu pro podezření z údajných sympatií ke komunismu, což jí znemožnilo návrat z natáčení v Chile zpět do USA. K očištění jejího jména a povolení vstupu do země došlo roku 1956, kdy americké úřady přiznaly záměnu Florence Marly se zpěvačkou ruského původu Annou Marly.

Kariéra Florence Marly v té době procházela střídavými úspěchy a po dlouhé manželské krizi došlo k jejímu rozvodu s Pierrem Chenalem. Krátce nato se vdala za hraběte Degenharda von Wurmbrand-Stuppach. Manželství sice mělo jepičí život a ještě v témže roce (1956) došlo k rozvodu, herečka ale i nadále ve společnosti užívala dobře znějící jméno hraběnka Florence von Wurmbrand.

Postupem let filmových rolí ubývalo a herečka se objevovala spíše v televizních seriálech či jako zpěvačka a pianistka v nočních klubech. Zlomem v její kariéře byl rok 1963, kdy byla na 3 roky uvězněna za držení drog. Po návratu na svobodu se sice ještě před kameru vrátila, ale její sláva již byla minulostí.

Její poslední celovečerním filmem byl hororový příběh *Dr. Death* (1973), pět let poté kráska Florence Marly zemřela na infarkt v Kalifornii. **(ŠB)**

■ *Florence Marly*. Online. In: FDb.cz: filmová databáze. © 2003–2023 BigZoom, a.s. Dostupné z: <https://www.fdb.cz/lidi-zivotopis-biografie/31669-florence-marly.html>. [cit. 2023-10-09].

■ *Florence Marlyová*. Online. In: Wikipedie: otevřená encyklopedie. ©2023. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Florence_Marlyová. [cit. 2023-10-09].

■ ŠRAJER, Martin. Hana Smékalová alias Florence Marly. Online. In: *Revue Filmového přehledu*. Praha: Národní filmový archiv, Laboratoř, c2023. Dostupné z: <https://www.filmovyprehled.cz/cs/revue/detail/hana-smekalova-alias-florence-marly>. [cit. 2023-10-10]

PRVNÍ ŽENA V ORIENTÁLNÍM ÚSTAVU

Ludmila Matiegková

9. 3. 1889 – 26. 8. 1960

L

ovosická rodačka a dcera známého antropologa prof. Jindřicha Matiegky po absolvování slavného dívčího gymnázia Minerva vystudovala historii na Karlo-Ferdinandově univerzitě. Rodiče, kteří navzdory tehdejšímu převažujícímu přesvědčení nepovažovali vzdělávání dívek za nepotřebné, Ludmilu v jejím rozvoji podporovali. Egyptologie se u nás na vysokoškolské úrovni tehdy ještě nevyučovala,

ale díky otci se mohla učit u orientalistů, egyptologů a asyriologů na zahraničních univerzitách, např. v Berlíně a Mnichově.

Svou kariéru začala Ludmila jako učitelka na Minervě, později pedagogicky působila na dívčím lyceu a vyšší škole pro sociální péči v Holešovicích, ale stále se nadšeně věnovala i egyptologii. Když byl v roce 1925 na univerzitě otevřen egyptologický seminář, pustila se s vervou do vědecké činnosti. Ve 20. letech postupně podnikla tři studijní cesty do Egypta a na Blízký východ, z nichž vzešly první výzkumné poznatky, např. o staroegyptských hrobech a mumiích, publikované v časopise *Anthropologie*. Články, na nichž spolupracovala i s otcem, byly z hlediska českého egyptologického bádání považovány za průkopnické a zakladatelské.

PO SMRTI MATKY LUDMILA PEČOVALA O SVÉHO STÁRNOUCÍHO OTCE A POMÁHALA MU S JEHO ANTHROPOLOGICKÝMI VÝZKUMY. V ROCE 1929 SE S NÍM NAPŘÍKLAD ZÚČASTNILA IDENTIFIKACE HROBU JANA AMOSE KOMENSKÉHO V NAARDENU, NEZANEDBÁVALA PŘI TOM ALE ANI VLASTNÍ VĚDECKOU PRÁCI. EGYPTOLOGII SE VĚNOVALA TAKÉ PO 2. SVĚTOVÉ VÁLCE, KDY PŘÍSPÍVALA DO ARCHIVU ORIENTÁLNÍHO. JAKO PRVNÍ ŽENA SE ROKU 1930 STALA AKTIVNÍ ČLENKOU ORIENTÁLNÍHO ÚSTAVU. JE AUTORKOU NĚKOLIKA ODBORNÝCH I POPULÁRNĚ-NAUČNÝCH KNIH, STEJNĚ TAK I ČLÁNKŮ, A VYTVOŘILA ROZHLASOVÉ PÁSMO *JAK VZNIKLO PÍSMO*, KTERÉ VYŠLO I TISKEM.

Vedle vědeckých aktivit se Ludmila zapojila do práce Výboru pro volební právo žen, od roku 1922 byla členkou Sdružení vysokoškolsky vzdělaných žen a obecně se věnovala tématu rozšíření možností seberealizace žen v naší společnosti. (LS)

■ HAVLŮJOVÁ, Hana. *Okouzlení Egyptem: Ludmila Matiegková (1889–1960)*. Praha: SET OUT, 2005. ISBN 80-86277-46-1.

■ (hz). Rodačka z Lovosic se stala badatelkou v oboru egyptologie. *Lovosický dnešek*. 10. 4. 2014, roč. 4, č. 4, s. 8.

■ VOŠÁHLÍKOVÁ, Pavla. Ve stopách otce k samostatnosti. Portrét Ludmily Matiegkové. In: *Cesty k samostatnosti: portréty žen v éře modernizace*. Praha: Historický ústav, 2010, s. [164]–175. ISBN 978-80-7286-164-4.

NENÍ NA SVĚTĚ ROSTLINA, ABY K NĚČEMU NEBYLA

Maria Treben

27. 9. 1907 – 26. 7. 1991

ato myšlenka provázela Marii Treben po celý její život. Narodila se v Žatci jako prostřední dcera v rodině tiskaře. Když jí bylo deset let, otec měl úraz, na jehož následky zemřel. Maria, která otce velmi milovala, jeho odchod těžce snášela. Roku 1919 se matka s dětmi přestěhovala do Prahy. Školní prázdniny trávila Maria v rodině nadlesního,

kde se naučila velmi intenzivně vnímat přírodu a její zákonitosti. Velkou roli v jejím vnímání přírody měla také její matka, která byla zastánkyní zdravého životního stylu a léčby přírodními prostředky s využitím poznatků faráře Kneippa, čemuž učila také své dcery.

Po ukončení lycea pracovala Maria pro Prager Tagblatt. Zde se seznámila se spisovatelem Maxem Brodem a stala se jeho asistentkou. Roku 1939 se provdala za elektroinženýra Ernesta Gottfrieda Trebena a odešla s ním do Kaplice. Krajina Českého lesa jí učarovala. Měla kolem sebe opět krásnou přírodu, z níž čerpala sílu i znalosti. Při pomoci na statku se dozvídala spoustu zajímavostí a zároveň mohla uplatnit některé své vědomosti o přírodních zdrojích.

Konec války přinesl rodině velké utrpení, Ernest byl zatčen a dva roky vězněn, přestože se za války věnoval jen elektrifikaci území Českého lesa. Maria byla s tříletým synem Kurtem a s dalšími ženami z rodiny deportována do Bavorska, kde žila v několika uprchlických táborech. Zde také se synem velmi těžce onemocněli tyfem. Léků byl v té době tragický nedostatek, a tak si lékaři pomáhali vlašovičnickem – ten dostala i Maria a její syn. I přes špatné prognózy se uzdravili a mohli z lágru odejít. Na sklonku roku 1947 se rodině povedlo znovu sestěhovat a najít nové sídlo v Horním Rakousku. Čekalo je ještě několik stěhování, v každém místě ale Maria navázala úzký kontakt s místními. Rychle se rozkřiklo, že se vyzná v bylinkách, zábalech i koupelích a umí jimi pomáhat. Sbírala také zkušenosti a recepty místních. Tak se k ní dostal i starý recept Dr. Samsta na švédské kapky. Okamžitě je připravila a testovala jejich účinky, jež shledala pozoruhodnými, možnost je poznat měli i lidé z jejího okolí.

ROKU 1961 SE MARIA SETKALA S BIOLOGEM RICHARDEM WILLFORTEM. VELMI RYCHLE SE SPŘÁTELILI, PROTOŽE BIOLOGIE A FYTOTERAPIE BYLA JEJICH SPOLEČNOU VÁŠNÍ, KTEROU SPOLU DÁLE ROZVÍJELI. MARIA ZÁHY ZAČALA O SVÝCH ZNALOSTECH A ZKUŠENOSTECH Z TÉTO OBLASTI PŘEDNÁŠET. SVÉ PŘEDNÁŠKY NABÍZELA ZDARMA, NEBOŤ POMOC LIDEM POVAŽOVALA ZA NAPLNĚNÍ PŘIKÁZÁNÍ O LÁSCE K BLIŽNÍMU I ZA SVÉ POSLÁNÍ. PŘESTOŽE PRIMÁRNĚ DOPORUČOVALA LÉČBU PŘÍRODNÍMI METODAMI A ALTERNATIVNÍ LÉČEBNÉ POSTUPY, NEZAPOMÍNALA ANI NA PÉČI LÉKAŘSKOU V PŘÍPADĚ, ŽE BYLINKY UŽ VZHLEDEM K VÝVOJI NEMOCI NEBYLY DOSTATEČNĚ ÚČINNÉ. Z TOHO DŮVODU PŘEDNÁŠELA I ODBORNÉ VEŘEJNOSTI.

V 70. letech dostala několik nabídek nejen na přednášky v zahraničí, ale také k tomu, aby své znalosti sepsala pro snadné domácí použití. Tak vznikla roku 1976 její první kniha *Zdraví z boží lékárny*, která byla vzápětí přeložena do 24 jazyků, vyšla v milionových nákladech a v mnoha zemích se stala doslova bestsellerem. Byla totiž napsána jednoduše a poskytovala návod nejen jak byliny užívat, ale také jak je poznat, sbírat a uchovávat. Následovalo mnoho dalších knih a Mariin věhlas se šířil po celém světě. Většinu času se ale Maria spolu se svým mužem věnovala sběru a přípravě bylin.

Její přídomek „lékárnice boží“ vyjadřoval nejen obdiv k jejím schopnostem, ale také zdůrazňoval Mariinu celoživotní silnou víru. Nikdy nezapomínala podtrhnout, že své schopnosti a dovednosti získává s pomocí Panny Marie, kterou považovala za svou patronku. Myšlenky Marie Treben jsou stále platné, neboť učí lidi návratu k sobě, přirozenému způsobu života i zodpovědnosti za své zdraví. (HL)

■ KUCHAR, Jiří. Maria Treben: Byliny z Boží zahrady žatecké rodačky. *Regenerace*. 2009, roč. 17, č. 10, s. 71. ISSN 1210-6631.

■ MAYR-TREBEN, Elisabeth; TREBEN, Kurt a TREBEN, Werner. *Životní cesta Marie Treben: léčivé byliny, domácí recepty, přírodní prostředky*. Praha: Eminent, 2010. ISBN 978-80-7281-393-3.

MLADÁ A ODHODLANÁ

Herta Lindnerová

3. 11. 1920 – 29. 3. 1943

GN

enápadná prodavačka z Krupky se narodila ze smíšeného manželství a vyrůstala v rodině, jež poskytovala útočiště utečencům z nacistického Německa. Otec, který byl členem komunistické strany, Hertu přivedl k odbojové činnosti.

Herta byla od roku 1940 vůdčí osobností téměř třicetičlenné odbojové skupiny, která působila na Ústecku, Teplicku, Mostecku a v okolí Úštěka. Po záboru Sudet fašistickým Německem se Herta ujala především role kurýrky a spolu s dalšími zajišťovala spojení mezi odbojem v Sasku a severních Čechách, především pak mezi stoupenci z řad německých a českých komunistů. Součástí toho bylo předávání informací mezi odbojáři shromážděnými kolem bývalého ústeckého starosty Leopolda Pözlza a drážďanským odbojem. Od jara 1941 byla členkou alpinistického spolku Lindenbrüder Hohenstein a při túrách

se starala o mrtvé schránky. Právě za horolezectví se maskovala významná část odbojové činnosti skupiny, která si pak vysloužila přezdívku Rudí horolezci. Vedle udržování kontaktu mezi jednotlivými buňkami odboje také Herta Lindnerová vybírala peníze na podporu rodin zatčených antifašistů a organizovala přípravu a distribuci léků, jimiž byli lidé vyzýváni k akci proti okupantům

ČINNOST LINDENBRÜDER BYLA GESTAPEM ODHALENA A 26. LISTOPADU 1941 DOŠLO K ZATČENÍ HERTY A DALŠÍCH OSOB VČETNĚ JEJÍHO OTCE. PO VÝSLEŠÍCH V TEPLICÍCH A MOSTĚ BYLO VŠECH 32 ZADRŽENÝCH V BŘEZNU 1942 PŘEVEZENO DO BERLÍNSKÉ VĚZNICE V PLÖTZENSEE, KDE SI V LISTOPADU ZA ÚDAJNOU VELEZRADU VYSLECHLI ROZSUDEK, JÍMŽ BYLI ODSOUZENI K TRESTU SMRTI. SVÝM RODIČŮM HERTA JEŠTĚ STIHLA NAPSAT LÁSKYPLNÉ DOPISY, OTCI V NĚM MJ. PSALA: „TAK, JAK JSME V ŽIVOTĚ CHODILI SPOLU, PŮJDEME I NA SMRT.“

29. března 1943 byl Hertin život v pouhých 22 letech násilně ukončen, její otec byl zabit o dva týdny později. (LS)

■ KOUKAL, Pavel. Popravy Severočechů v Berlíně – Plötzensee. *Ústecký deník*. 5. 4. 2013, roč. 21, č. 80, s. 9. ISSN 1214-858X.

■ NOVÝ, Ota. Bojovnice proti fašismu Herta Lindnerová. *Haló noviny*. 8. 11. 2010, roč. 20, č. (259), *Naše pravda* [příloha], č. 42, s. 4. ISSN 1210-1494.

TANEČNICE ŽIVOTEM

Libuše Hynková

28. 10. 1923 – 6. 1. 2012

NR

arodila se v Teplicích v rodině učitele a ředitele školy v Dubí. Její sestrou byla významná bojovnice proti fašismu, interbrigadistka ve Španělsku a partyzánská v jugoslávských horách Věra Hynková.

Libuše se již od dětství toužila stát tanečnicí. Tento sen

si však začala plnit až po studiích na Uměleckoprůmyslové škole v Praze (obor malba a kresba), když se stala členkou taneční skupiny trmické rodačky Jožky Šaršeové, která byla slavnou představitelkou české taneční avantgardy v meziválečném období.

Během pravidelných tanečních soustředění v Beskydech se Libuše na zábavách a lidových tancovačkách seznámila s místním folklórem. Lidové zvyky zase poznávala na skautských putovních táborech po Slovácku.

Během Světového festivalu demokratické mládeže a studentstva v Praze roku 1947 ji velmi zaujalo vystoupení proslulého sovětského Mojsejevova souboru a motivovalo ji k podání návrhu na založení obdobného profesionálního folklórního souboru i u nás. Na podnět Libuše Hynkové tedy roku 1948 vznikl Československý soubor národních tanců. S profesorem Karlem Plickou cestovala po Slovensku a sbírala lidové písně, které se staly základem prvních choreografií souboru.

V 50. letech odjela Libuše do Moskvy na Ruskou akademii divadelních umění, aby zde dále studovala tanec a choreografii. Akademii absolvovala uvedením celovečerního baletu *Zbojnický oheň*, v němž použila lidové prvky k vyjádření dramatického děje a zároveň je propojila s prvky klasického tance. Toto spojení předznamenalo nový choreografický směr a taneční vyjádření, jehož jediným profesionálním interpretem u nás se stal právě Československý soubor národních tanců (později přejmenovaný na Československý státní soubor písní a tanců). Soubor, s nímž byla jako choreografka spojena téměř padesát let, představil český, moravský a slovenský folklór milionům diváků po celém světě.

Mimořádně zdařilé byly také její choreografie Dvořákových *Slovenských tanců*, Janáčkových *Říkadel* a *Lašských tanců* nebo *Špalíčku* Bohuslava Martinů.

ZA SAMOSTATNOU ZMÍNKU STOJÍ JEVIŠTNÍ BÁSEŇ NA NÁMĚT KARLA PLICKY ZLATÁ BRÁNA, UNIKÁTNÍ SCÉNICKÉ DÍLO NA HUDBU VÁCLAVA TROJANA S CHOREOGRAFIÍ LIBUŠE HYNKOVÉ, KTERÉ PŘINÁŠÍ KOMPOZICI HUDEBNÍCH, TANEČNÍCH A VÝTVARNÝCH MOTIVŮ LIDOVÉHO UMĚNÍ ČECH, MORAVY A SLOVENSKA A JE POVAŽOVÁNO ZA VRCHOL JEVIŠTNÍHO ZTVÁRNĚNÍ FOLKLÓRU.

V 80. letech se Hynková stále více potýkala s byrokracií úředníků ministerstva kultury kvůli svobodě projevu na jevišti a čím více státní soubor přecházel do úřednických rukou, tím méně v něm bylo prostoru pro její umělecké vyjádření. Přesto na ministerstvu kultury léta bojovala proti byrokracii a tehdejšímu úřednickému vedení souboru.

Když byl Československý státní soubor písní a tanců jako „přežitek komunistické minulosti“ v roce 1993 ministrem kultury Pavlem Tigridem zrušen, začala Libuše Hynková úspěšně spolupracovat s jinými lidovými soubory – např. Škodou Plzeň (Mladinou) – s nimiž vytvořila několik lidových tanečních pásem.

Československému státnímu souboru písní a tanců se dostalo rehabilitace o deset let později, kdy ministr kultury Pavel Dostál veřejně připustil „neoprávněné zrušení některých reprezentačních státních uměleckých souborů, které šířily po světě dobrou pověst o české kultuře a které byly zlikvidovány jenom proto, že po listopadu 1989 zvítězil bohužel názor, že jde o komunistickou propagandu“.

Za svoji celoživotní práci byla Libuše Hynková oceněna v roce 1983 titulem Zasloužilá umělkyně a v roce 2009 obdržela Cenu ministerstva kultury za rozvoj tradiční lidové kultury a folklóru. (ŠB)

■ KOUKAL, Pavel. Významná česká choreografka. *Duchcovské noviny*. 2013, roč. 19, č. 10, s. 20. Dostupné také z: https://www.duchcov.cz/assets/File.ashx?id_org=3371&id_dokumenty=6976. [cit. 2023-10-06].

■ *Libuše Hynková*. Online. In: Wikipedie: otevřená encyklopedie. [2022] Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Libuše_Hynková. [cit. 2023-10-06].

■ LIDOVKY.CZ a ČTK. *Zemřela choreografka Libuše Hynková*. Online. In: Lidovky.cz. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/relax/lide/zemrela-choreografka-libuse-hynkova.A120107_141153_lide_ogo. [cit. 2023-10-06].

KOMUNISTKA PROTI PROJEVŮM BEZPRÁVÍ

Marie Vobecká

11. 9. 1889 – 11. 7. 1947

S

pojení komunismu a boje proti bezpráví může po více než čtyřicetileté zkušenosti naší země s komunistickým režimem vyznívat poněkud surrealisticky, přesto je zde na místě.

Vyučená květinářka Marie Nováková už jako velmi mladá působila v odborech a Dělnické tělovýchovné jednotě. V roce

1920 uspořádala pro chudé děti z Ústí nad Labem bezplatný táborový pobyt u řeky Střely a podobně záslužným činnostem se věnovala i poté, co o rok později vstoupila do KSČ. V letech 1925–1929 byla poslankyní Národního shromáždění ČSR, kde působila v rozpočtovém, sociálně-politickém, zásobovacím a zemědělském referátu, nicméně dále byla činná i na regionální úrovni, především tedy ve svém rodném Ústí. V době krize se snažila pomáhat dětem z nejchudších vrstev a za pomoci manželů Vobeckých došlo ke vzniku Okresní péče o mládež.

Jako antifašisté se po okupaci Vobečtí také angažovali v pomoci německým emigrantům při odchodu do zahraničí, ve finanční podpoře rodin politických vězňů a těm, koho pronásledovalo gestapo, pomáhali skrývat se. Už v březnu 1939 byla Marie zatčena, ale naštěstí byla po šesti týdnech věznění na Pankráci propuštěna, ač zůstala pod dohledem gestapa.

Poté, co gestapo odhalilo antifašistický spolek Vzájemnost, byli všichni jeho členové, včetně Marie, v lednu 1941 zadrženi a v Drážďanech souzeni. Ač se jim podařilo prokázat jen sbírky pro nezaměstnané a antifašisty v Krušnohoří, dostala Marie trest v délce 3,5 roku odnětí svobody. Vězněna byla ve Cvikově a Waldheimu, nicméně v listopadu 1943 byla s ohledem na zdravotní stav propuštěna. Její manžel už byl tou dobou rok a půl po smrti.

PO OSVOBOZENÍ SE KONCEM KVĚTNA 1945 VRÁTILA OPĚT DO RODNÉHO MĚSTA A ZAPOJILA SE DO ČINNOSTI OKRESNÍ SPRÁVNÍ KOMISE. V POVÁLEČNÝCH TÝDNECH SE PROJEVIL JEJÍ SMYSL PRO SPRAVEDLNOST. STAVĚLA SE PROTI DIVOKÉMU ODSUNU A SNAŽILA SE HÁJIT NĚMCE, KTERÍ BYLI PROKAZATELNĚ PROTI FAŠISMU, BOJOVALA PROTI RABOVÁNÍ SOVĚTSKÝCH VOJÁKŮ VE MĚSTĚ A ZA UMOŽNĚNÍ POTRATŮ ÚSTECKÝM ŽENÁM, KTERÉ SE STALY OBĚTÍ ZNÁSILNĚNÍ VOJÁKY RUDÉ ARMÁDY, COŽ TEHDY MINISTERSTVO VNITRA BOHUŽEL NEDOVOLILO.

Po volbách v květnu 1946 stanula v čele Okresního národního výboru, ovšem už v únoru 1947 rezignovala. Trpěla tuberkulózou plic a kostí a srdečními potížemi a téhož roku při lázeňském pobytu v Poděbradech zemřela.

Marie zemřela dříve, než došlo k událostem února 1948 a vstupu dalších temných let pro naši zemi, nevíme tedy, zda by se s praktikami nastupujícího režimu ztotožňovala, nicméně její činy nejen v době války ukazují, že jí byly vlastní lidskost a spravedlnost.

(LS)

■ BORSKÁ, Helena. *Naše město, jeho primátoři a význačné osobnosti*. Ústí nad Labem: Ústecká kulturní platforma '98, [2004], s. 68. ISBN 80-239-4019-8.

■ *Ústečané nejen v datech (2)*. Ústí nad Labem: Ústecká kulturní platforma '98, 2008, s. 116–117. ISBN 978-80-254-3710-0.

ÚSTECKÁ MATKA TEREZA

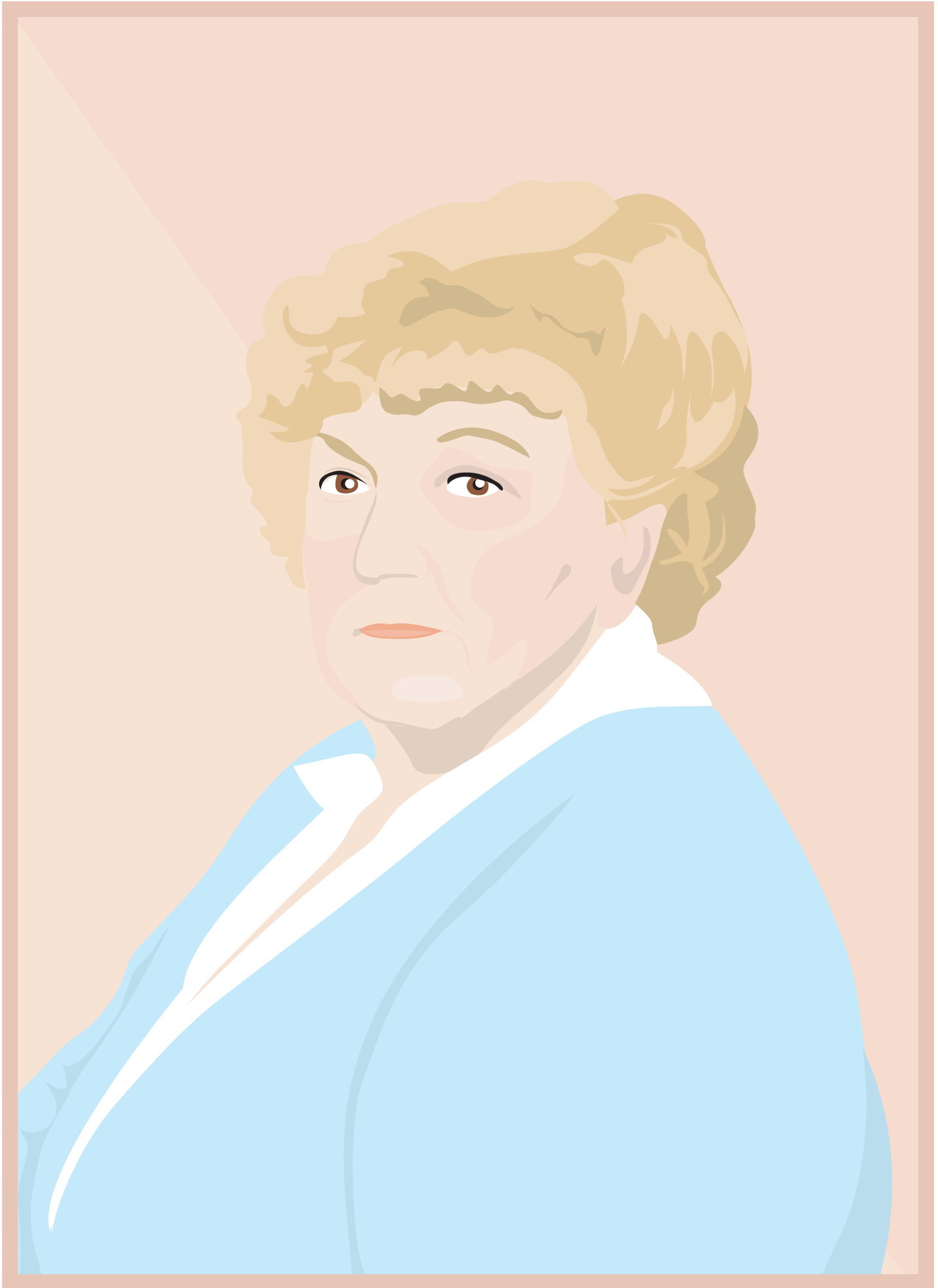
Nevena Černohorská

30. 4. 1941 – 28. 12. 2010

SM

áma bezdomovců, ústecká Matka Tereza nebo jenom naše Nevena, tak jí říkali ti, o které se téměř celý život starala – senioři, handicapovaní, děti z chudých rodin i lidé bez domova. Ona sama na to byla pyšná a považovala to za nejlepší ocenění své dvacet let trvající sociální práce.

Narodila se v jugoslávském Záhřebu. V roce 1949 její rodiče spolu se starším bratrem emigrovali do Československa a ona zůstala doma s babičkou. Jako sedmiletou se ji později prostřednictvím Červeného kříže podařilo přivést za rodiči. Nevena si již tehdy slíbila, že v budoucnu do Červeného kříže vstoupí a bude také

pomáhat. Své předsevzetí splnila a s touto humanitární organizací spojila téměř celý svůj život. Když jí bylo patnáct, zařadila se mezi mládež Červeného kříže a po maturitě se stala jeho řádnou členkou. Po sametové revoluci pak skončila s prací porodní asistentky v ústecké nemocnici a z dobrovolnice se stala ředitelkou oblastního spolku ČČK v Ústí nad Labem.

V začátcích byla nabídka sociální pomoci v Ústí nad Labem malá, ale díky Neveně se začala pomalu rozbíhat. Nejprve pomáhala třeba tak, že navařila kotlet guláše, chodila po hospodách a rozdávala ho potřebným zadarmo. Začátkem 90. let pak ústecký oblastní spolek dostal k dispozici budovu v Palachově ulici, kde začal v roce 1994 provozovat jídelnu a rozšiřovat sociální služby. Zájem nejprve nebyl velký, ale později tam přicházelo na jídlo i pro jinou pomoc až 200 lidí. Nicméně nikdy nedostali nic jen tak. Nevena vždy požadovala, aby si jídlo zasloužili a odvedli nějakou, byť drobnou práci. Tato energická a přísná žena s nimi uměla jednat, a i když ji mnohokrát zklamali, vždy nad nimi držela ochrannou ruku a pomohla každému, kdo pomoc potřeboval.

BĚHEM LET SHROMÁŽDILA TAKÉ MNOHO JEJICH ZAJÍMAVÝCH, MNOHDY AŽ NEUVĚŘITELNÝCH PŘÍBĚHŮ, KTERÉ SI ZAZNAMENÁVALA A VČETNĚ FOTOGRAFIÍ UKLÁDALA. VYDALY NA DVANÁCT SEŠITŮ.

Po dvaceti letech pak na vedoucí funkci ze zdravotních důvodů rezignovala, ale do Červeného kříže docházela dál až do posledních dní. Když zemřela, přišli do obřadní síně poděkovat a rozloučit se s ní i někteří z těch, kterým věnovala svou péči a pozornost.

Zůstal za ní obrovský a těžko nahraditelný kus práce, za kterou získala řadu ocenění. Za dobrovolnickou činnost obdržela cenu Křesadlo, za pomoc při povodních v roce 1997 to bylo poděkování od tehdejšího prezidenta Václava Havla. (JH)

■ ČERNOHORSKÁ, Nevena a MAYER, Vladimír. Jsem obarvená a temperamentní cikánka. *Ústecký deník*. 16. 1. 2010, roč. 18, č. 13, s. 2. ISSN 1214-858X.

■ HADAŠOVÁ, Jitka. Odešla ústecká Matka Tereza. *Ústecký deník*. 30. 12. 2010, roč. 18, č. 301, s. 7. ISSN 1214-858X.

■ HADAŠOVÁ, Jitka. Rozloučit se s Nevenkou přišli i její bezdomovci. *Děčínský deník*. 4. 1. 2011, roč. 19, č. 2, s. 2. ISSN 1214-8490.

NOBELISTKA S MATURITOU Z DĚČÍNA

Gerty Cori

15. 8. 1896 – 26. 10. 1957

esko-americká lékařka a biochemička židovského původu odstartovala svou cestu za Nobelovou cenou v Děčíně, neboť právě tady složila roku 1914 na reálném gymnáziu maturitní zkoušku. Téhož roku byla přijata ke studiu medicíny na německé Karlo-Ferdinandově univerzitě v Praze, ač se původně chtěla věnovat

spíše chemii. Nicméně později oba tyto vědní obory ve své praxi umně propojila. Na univerzitě se Gerty seznámila s Carlem Ferdinandem Corim, s nímž už při studiu výzkumně spolupracovala.

GERTINA I CARLOVA RODINA BYLY PROTI JEJICH SŇATKU, ALE MLADÍ VYSTUDOVANÍ LÉKAŘI SI PROSADILI SVOU, AČ GERTY KVŮLI SVÉMU NASTÁVAJÍCÍMU MUSELA PŘIJMOUT KATOLICKÉ VYZNÁNÍ. BRZY PO PROMOCI VE VÍDNI UZAVŘELI MANŽELSTVÍ A NAŠLI ZDE PRACOVNÍ UPLATNĚNÍ. GERTY V KAROLINEN-KINDERHOSPITAL NEJEN PEČOVALA O NEMOCNÉ, ALE POKRAČOVALA VE VÝZKUMNÉ PRÁCI – ZKOUMALA VROZENÉ SNÍŽENÍ FUNKCE ŠTÍTNÉ ŽLÁZY. V ROCE 1922 CORIOVI PŘED VZRŮSTAJÍCÍM ANTISEMITISMEM A ZA LEPŠÍMI PRACOVNÍMI PODMÍNKAMI EMIGROVALI DO USA.

Manželé se nejprve uchytili ve Státním ústavu pro výzkum zhoubných chorob v Buffalu, i zde ale čelili potížím – museli bojovat proti přesvědčení, že spolupráce Gerty na manželově výzkumu je neamerická, respektive že by tak mohla uškodit Carlově kariéře. Gerty se ale nedala a na oko svou práci od té manželovy oddělila (často jí byly svěřovány jen rutinní úkony), ve skutečnosti ale manželé dále spolupracovali. Gerty pak zkoumala účinky rentgenových paprsků na lidskou kůži, o čemž odborně publikovala. Nakonec se i mezi svými mužskými kolegy dokázala prosadit jako samostatná badatelka. Od roku 1931 působili Coriovi na lékařské fakultě Washingtonské univerzity v St. Louis, kde se Gerty stala nejprve profesorkou farmakologie a po válce profesorkou biochemie.

Společně objevili tzv. Cori cycle, u nás chybně označovaný jako Coriho cyklus, čímž se v češtině zcela ztratil Gertin výzkumný přínos – správné by bylo označovat jej jako cyklus Coriových. Objev manželů byl v roce 1947 oceněn Nobelovou cenou za fyziologii a lékařství, čímž se Gerty stala první ženou, která na poli medicíny cenu získala. Zemřela předčasně na nádorové onemocnění kostní dřeně.

(LS)

■ ČECH, Pavel. Nebýt doma prorokem. Gerty Coriová na cestě za Nobelovou cenou. In: *Cesty k samostatnosti: portréty žen v éře modernizace*. Praha: Historický ústav, 2010, s. [190]–215. ISBN 978-80-7286-164-4.

■ TRAJEROVÁ, Magdalena. Nositelka Nobelovy ceny Gerty Theresa Radnitz-Coriová. *Děčínské vlastivědné zprávy*. 2019, roč. 29, č. 2, s. 33–38. ISSN 1212-6918.

POD PRAPOREM VZDĚLÁNÍ A ODBOJE

Anna Nolčová

1. 10. 1868 – 18. 11. 1944

GN

arodila se v Příbrami, ale celý svůj produktivní a profesní život prožila v severních Čechách. Na českou školu v Duchcově poprvé nastoupila 1. září 1890 a působila zde do prosince 1893, kdy byla přeložena jako posila učitelského sboru do Oseku. Do Duchcova se vrátila v roce 1897 a od 1. září téhož roku

již trvale působila jako učitelka a později řídící učitelka místních českých dívčích obecných škol. Málo se však ví, že Anna Nolčová v letech 1919–1930 působila jako výpomocná učitelka dívčího tělocviku na Českém státním reformním reálném gymnáziu v Duchcově.

A byla to právě učitelka Anna Nolčová, kdo dal podnět k vytvoření vlastního slavnostního gymnaziálního praporu. Vyšiváný prapor byl pořízen s podporou a na náklady Spolku paní a dívek v Duchcově. Dnes zdobí aulu duchcovského gymnázia a používá se při slavnostních příležitostech.

NENÍ DIVU, ŽE JE ZDE JASNĚ ČITELNÁ A ZŘEJMÁ SOUVISLOST S TRADICÍ SOKOLSKÝCH PRAPORŮ. ANNA NOLČOVÁ BYLA TAKÉ VELMI VÝZNAMNOU A AKTIVNÍ ČLENKOU SOKOLA. V ROCE 1906 SE STALA NÁČELNICÍ SOKOLSKÉHO ŽENSKÉHO ODBORU A V LETECH 1912–1924 BYLA NÁČELNICÍ SOKOLSKÉ ŽUPY KRUŠNOHORSKÉ. SVÝM PŘÍKLADEM VEDLA K SOKOLSKÉ OBĚTAVOSTI, VYTRVALOSTI A SOUNÁLEŽITOSTI A JEŠTĚ V SEDMDESÁTI LETECH BYLA AKTIVNÍ CVIČITELKOU ŽÁKYŇ DUCHCOVSKÉHO SOKOLA A ČLENKOU ŽUPNÍHO NÁČELNICTVA ŽEN.

Vedle významného zapojení do sokolských aktivit působila Anna Nolčová také ve skupině vlastenecké české menšiny. Za 1. světové války byla účastnicí protirakouského odboje a po vzniku Československé republiky úzce spolupracovala s revolučním Národním výborem a svým postojem a kontakty inspirovala a k práci pro mladou Československou republiku získala své učitelské kolegy, například poručíka Karla Skřivánka, který se později jako velitel chudeřické a duchcovské posádky zasadil o upevnění moci rodícího se Československa.

Na podzim roku 1938 se Alena Nolčová se severočeským krajem jen s obtížemi loučila, aby se vrátila na rodné Příbramsko, kde půl roku před koncem druhé světové války zemřela. (ŠB)

■ KOUKAL, Pavel. *Slavnostní prapor duchcovského gymnázia*. Online. In: Duchcov.cz. Dostupné z: <https://www.duchcov.cz/noviny/200711/muzeum.htm>. [cit. 2023-10-06].

■ KOUKAL, Pavel. Učitelka a sokolka Anna Nolčová. *Duchcovské noviny*. 2008, roč. 14, č. 10, s. 25.

■ *NOLČOVÁ Anna*. Online. In: Regionální knihovna Teplice. Dostupné z: <https://www.knihovna-teplice.cz/osobnosti/nolcova-anna/>. [cit. 2023-10-06].

VYMANIT SE Z OSPALOSTI DUCHA

Augusta Rozsypalová

19. 2. 1857 – 23. 11. 1925

A

Augusta Rozsypalová se narodila v Jirkově do rodiny advokáta, který jí po smrti matky zaplatil vzdělání ve voršilském penzionátu. Zde pak složila i slib a žila v klášteře s řádovým jménem Marie Anna.

Ač pro ni víra zůstala významnou součástí života, po pěti letech z řádu odešla. Pokračovala však dále v pedagogickém působení, do

něhož se pustila už u voršilek. Byla činná v Jednotě učitelské v Blovicích, kde pořádala metodické přednášky, a učila na soukromém dívčím učitelském ústavu v Kladně, kde se stala garantkou výuky a metodicky vedla pedagogické praxe žákyň. V roce 1897 spoluzaložila Křesťansko-sociální spolek paní a dívek v království Českém a od téhož roku byla také výhradní hybatelkou Spolku blahoslavené Anežky České v Blovicích, který se soustředil na vzdělávání v oblasti dějin, literatury a hudby.

Augusta Rozsypalová nejen literatuře vyučovala, ale sama též tvořila. Psala beletrii pro děti a mladé dívky a svými články přispívala do časopisů, mezi než patřily *Nový život*, *Časopis učitelek* či katolický časopis *Žena*, který v letech 1920–1923 i redigovala a dva roky jej vydávala vlastním nákladem. Podobně z vlastních zdrojů financovala různé charitativní, dobročinné i osvětové akce.

Její působení v pedagogice bylo beze sporu významné, ale o něco výrazněji se do historie zapsala coby politička. Jako velká vlastenka se na tuto dráhu pustila hned po vzniku samostatného Československa. V první řadě prosazovala, aby ženy měly širší volební právo (nikoli jen prostřednictvím plnomocníka, případně v podobě práva honoračního typu – např. učitelky). Její politické projevy byly často velmi pokrokové a občas šly i proti názorům křesťansko-sociálního hnutí, ačkoli z podstaty své víry zůstávala silnou odpůrkyní legalizace potratů či odstranění křížků ze škol. Zastávala se žen bez rodiny, které se živily vlastní prací (ač považovala za neslučitelné, aby žena pečovala o rodinu a zároveň samostatně vykonávala profesi, vyjma veřejné služby). Oproti tomu však argumentovala proti podřízenosti ženy vůči muži, žádala právo vysokoškolského vzdělávání pro ženy a možnost jejich účasti v zákonodárných sborech. To vše odůvodňovala nutností emancipace žen, která podle ní nebyla „*odhozením pravé ženskosti, ale vymaněním se z ospalosti ducha*“.

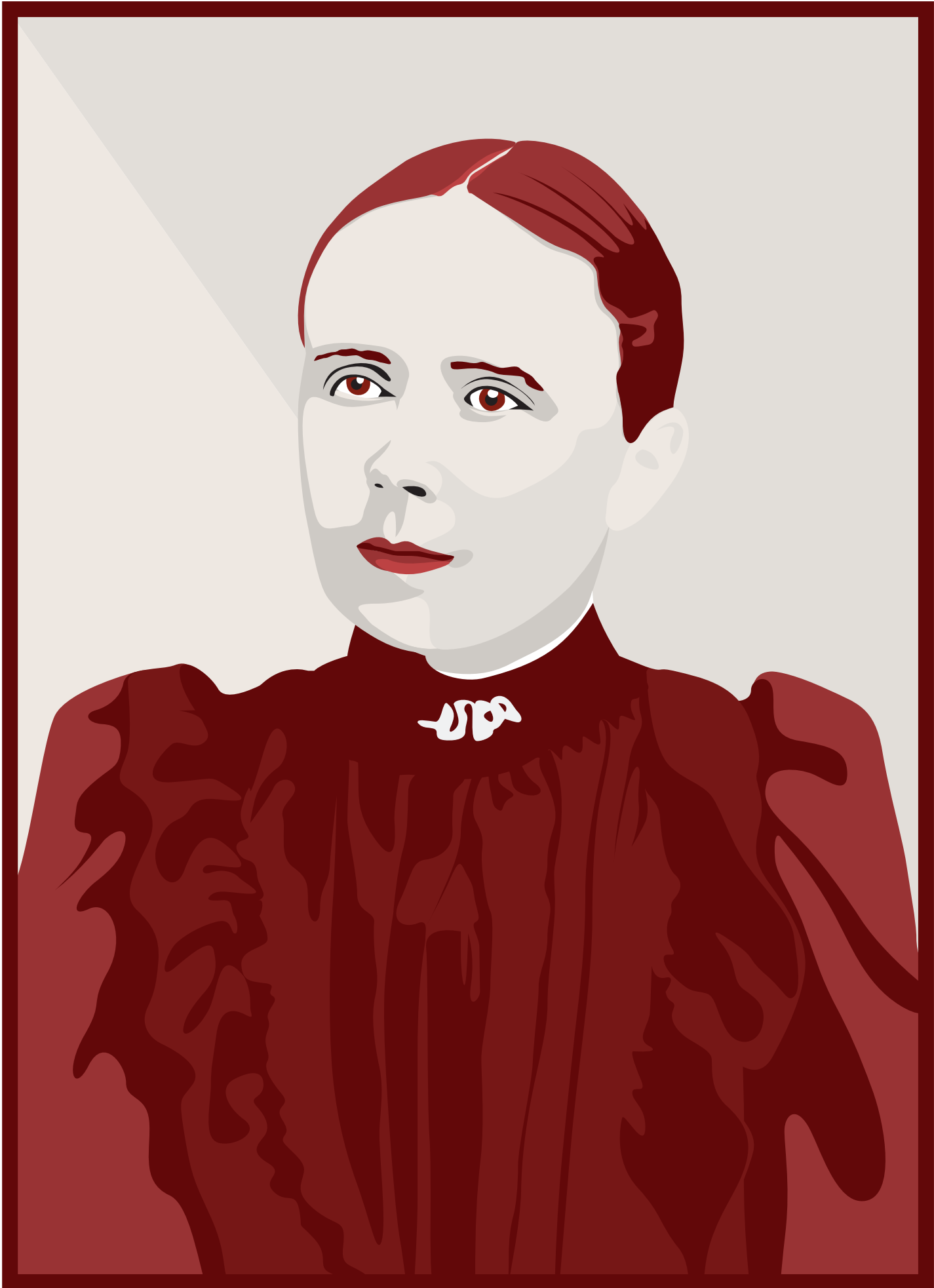
V letech 1920–1925 byla Augusta poslankyní Národního shromáždění ČSR za Československou stranu lidovou (za dobu trvání první republiky jedinou ženou-poslankyní strany) a v ČSL vedla její ženskou složku. Byla také členkou sociálního, zdravotního, kulturního a rozpočtového výboru. V téže době stála v čele Svazu katolických ženských spolků a podporovala blahořečení Anežky České. V roce 1925 byla zvolena senátorkou, ale ještě před nástupem do funkce zemřela.

Životní dílo a její zásluhy o katolickou církev ocenil papež krátce před Augustinou smrtí řádem *Pro Ecclesia et Pontificae*. (LS)

■ MACKOVÁ, Marie. Z jeptišky poslankyní: Augusta Rozsypalová. In: *Cesty k samostatnosti: portréty žen v éře modernizace*. Praha: Historický ústav, 2010, s. [113]–136. ISBN 978-80-7286-164-4.

■ MUSILOVÁ, Dana. Z kláštera do parlamentu. *Týdeník Echo*. 9. 8. 2018, roč. 5, č. (32), s. 48–51. ISSN 2336-4971.

■ PEHR, Michal. *Cestami křesťanské politiky: biografický slovník k dějinám křesťanských stran v českých zemích*. Praha: Akropolis, 2007, s. 216–217. ISBN 978-80-86903-53-8.

VIKING V SUKNI

Amelie Posse-Brázdová

11. 2. 1884 – 3. 3. 1957

JH

raběnka, spisovatelka a odbojářka Amelie Posse-Brázdová dnes není příliš známá u nás ani v rodném Švédsku, přesto patří k nejvýznamnějším osobnostem československo-švédských vztahů.

Amelie se narodila ve Stockholmu do privilegované šlechtické rodiny. Studovala hudbu,

malířství a architekturu. V letech 1911–1925 žila v Římě, kde potkala malíře Oskara Brázdu, za něhož se později vdala a narodili se jim dva synové – Bohuslav a Jan. Během pobytu v Itálii se seznámila s Edvardem Benešem, T. G. Masarykem a M. R. Štefánikem, a protože patřila ke švédské elitě, zprostředkovávala jim potřebné

kontakty. Pod jejich vlivem se aktivně zapojila do I. československého odboje a stála u vzniku první republiky.

V roce 1925 manželé Brázdovi přesídlili do Čech na zámek Líčkov u Loun. Místo se brzy stalo významným společenským centrem, kde se setkávaly přední osobnosti tehdejší kultury, veřejného i politického života.

Po německé okupaci musela Amelie, která se netajila protinacistickými postoji, ze země odjet. Poté, co na ni gestapo vydalo zatykač, uchýlila se na švédské velvyslanectví v Praze, ale ani tam nebyla v bezpečí, a tak se vrátila do Švédska, kde požádala o obnovení švédského občanství.

V rodné zemi se bez váhání zapojila do humanitární práce a protifašistického odboje. V prvních válečných letech byla doslova „postrachem úřadů“, nikdy se totiž nenechala odbýt, dokud nedosáhla svého. Pomohla tak stovkám uprchlíků, kteří v důsledku válečných událostí o všechno přišli a ocitli se v beznadějně situaci. Neodmítla nikoho, kdo byl ve vážném nebezpečí, a zachránila tím mnoho lidských životů. Dostala přívlastek „matka ztracených případů“ a stala se duší československé kolonie ve Stockholmu. V roce 1940 založila také tzv. Úterní klub, tajné společenství tamních spisovatelů, novinářů, vědců a umělců, jehož cílem bylo upevňování hnutí odporu proti fašismu. Za statečnost a úsilí během války jí prezident Beneš udělil nejvyšší státní vyznamenání Řád Bílého lva.

V ROCE 1946 SE AMELIE VRÁTILA KE SVÉMU MANŽELOVI DO LÍČKOVA. DÍKY PŘÁTELSTVÍ S MNOHA VÝZNAMNÝMI ČESKOSLOVENSKÝMI POLITIKY, VČETNĚ JANA MASARYKA, VĚDĚLA, ŽE SE KOMUNISTÉ CHYSTAJÍ V ČESKOSLOVENSKU PŘEVZÍT MOC. PŘIPOJILA SE KE SKUPINĚ MILADY HORÁKOVÉ A ROZHODLA SE PROTI NIM BOJOVAT. PRO STÁTNÍ BEZPEČNOST SE STALA PODEZŘELOU A PO KOMUNISTICKÉM PŘEVRTU V ROCE 1948 MUSELA ZEMI ZNOVU OPUSTIT.

Z nedávno objevených písemností v Archivu bezpečnostních složek vyplynulo, že ji podezírali, že prostřednictvím švédského velvyslanectví předává českému exilu informace od Horákové a jejích přátel a organizuje přechody lidí ze Žatecka do západního Ně-

mecka. Do Čech se tak už nikdy nemohla vrátit, ale na osudu jejího druhého domova jí nikdy nepřestalo záležet.

Manželství s Oskarem Brázdou se sice rozpadlo a Amelie se po čase přiznala k lesbickému vztahu, ale bývalého muže si vážila a až do konce života zůstali přáteli.

Významná je i literární práce činořodé Amelie. Napsala několik ve své době úspěšných románů i řadu textů a článků do novin a časopisů, z nichž některé byly přeloženy do češtiny.

Blízcí na ni vzpomínali jako na dobrosrdečnou a vzdělanou ženu, které pro její impozantní postavu a ráznost přezdívali Viking. (JH)

MALÍŘKA VZDORUJÍCÍ

Malvína Schalková

18. 2. 1882 – 1944?

P

ro pražskou rodačku se stejně jako v případě mnohých jiných stal osudovým její židovský původ. Česko-rakouská malířka se dostala do terezínského ghetta v únoru 1942. Malvína Schalková (nebo také Malva Schalek, jak podepisovala svá díla) byla žádanou portrétistkou, ale malovala též interiérovou

olejomalbu v pokoji Johanna Strausse v Bad Ischlu či v budoáru Kateřiny Schrattové, milenky císaře Františka Josefa I. Nakonec se proslavila naprosto jiným způsobem – neplánovaně se totiž stala dokumentaristkou života v ghettu.

Ač trpěla zdravotními potížemi, které se v Terezíně z důvodu tamních podmínek ještě prohlubovaly, a nebylo snadné sehnat zde papír a další výtvarné potřeby, věnovala se Malvína dál neúnavně umění. Ve svých črtách i propracovanějších kresbách zachycovala život v ghettu a její díla jsou dodnes vnímána jako cenné dokumenty ilustrující terezínské poměry v jejich jedinečnosti i každodennosti. Vykreslila čekání na jídlo i pohřby, Židy pracující i odpočívající, dokonce i umírající. Malvíny práce vykazovaly velký smysl pro detail a z jejich portrétů lze snadno vyčíst dokonce i duševní rozpoložení, v němž se lidé v Terezíně nacházeli.

TATO VÝBORNÁ VÝTVARNICE SE ALE DO HISTORIE ZAPSALA I JAKO STATEČNÁ A MORÁLNĚ ZÁSADOVÁ ŽENA. PODLE SPOLUVĚZEŇKYNĚ ANNY AUŘEDNÍČKOVÉ, KTERÁ VÁLKU PŘEŽILA, TOTIŽ MALVÍNA V TEREZÍNĚ ODMÍTLA PORTRÉTOVAT NEDOSTUDOVANÉHO (ALE V TEREZÍNĚ PRAKTIKUJÍCÍHO) LÉKAŘE OTTU REINISCHE, JENŽ ŠEL NA RUKU PŘÍSLUŠNÍKŮM SS A DO KARET K SMRTI UBITÝCH OSOB UVÁDĚL, ŽE ZEMŘELI PŘIROZENĚ. MALVÍNA ÚDAJNĚ ANNĚ ŘEKLA, ŽE NIKDY NEBUDE MALOVAT BEZCHARAKTERNÍHO LUMPA, A REINISCHE ODMÍTALA S ODVOLÁNÍM SE NA NEDOSTATEK ČASU, NA COŽ MĚL REINISCH VÝHRŮŽNĚ POZNAMENAT, ŽE BY SI PRO NĚJ ČAS NAJÍT MĚLA. PŘESTO SE OD NÍ PORTRÉTU NEDOČKAL.

Zdatná malířka byla 18. května 1944 deportována do Březinky, odkud se už nevrátila. Z doby, kdy byla internována v Terezíně, se zachovalo 140 jejích děl. Uchovávají jsou v kibucu Bojovníků ghetta v Lohamei Haghetaot v Izraeli. (LS)

■ PLACHÁ, Pavla. Kronikářka židovského ghetta. *Mladá fronta Dnes*. 20. 9. 2005, roč. XVI, č. 221, s. B/6. ISSN 1210-1168.

■ STODOLSKY, Catherine. Pražská rodačka, malířka Malvína Schalková. In: LORENCOVÁ, Eva, ed. a MILOTOVÁ, Jaroslava, ed. *Terezínské studie a dokumenty 2003*. Praha: Sefer, 2003, s. 155–168. ISBN 80-85924-390.

ŘEKNI, KDE TY KYTKY JSOU

Jiřina Fikejzová

13. 4. 1927 – 2. 9. 2020

P

extařka Jiřina Fikejzová pocházela z Lomu u Mostu. Jak sama říkala: „*Tam se tenkrát mluvilo hrozně. Tam byla taková ta poločeština-poloněmčina.*“ V její rodině se ale mluvilo díky rodičům „hezky česky“. Když bylo pohraničí zabráno, rodina se přesunula do Cítolib. Díky profesorce na gymnáziu v Lounech, která učila češtinu a poezii, se Jiřina naučila mít velmi ráda jazyk a se

zálibením s ním pracovala. Ve volném čase hrála na housle i klavír a zpívala se školní kapelou. Už během studií tvořila písňové texty. Po maturitě nastoupila ke studiu psychologie a sociologie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Na začátku 50. let se reprezentativně věnovala běhu a získala několik medailí.

Během mateřské dovolené poslala své písňové texty Vladimíru Dvořákovi, který byl v té době vyhlášeným textařem a konferencierem. Tomu se zalíbily a seznámil ji s Karlem Vlachem, první její otextovanou melodií byla písnička *Tak půvabná a svěží*. Další po-

vedené písně následovaly, i když uspět jako žena v mužském světě skladatelů populární hudby nebylo snadné. Znamenalo to překonat stereotypy i předsudky a vytvořit neotřelé a líbivé texty, které publikum chytanou. Chvíli to trvalo, ale Jiřina byla vytrvalá bojovnice. Svými texty, jež velmi často nahlížely do duše a vyvolávaly emoce, si získala pozornost zpěváků i obdiv posluchačů. Úspěšně do češtiny přebásnila několik zahraničních hitů, čímž si získala pevné místo mezi textaři populární hudby. Celý život pracovala tak, že pečlivě vybírala slova pro již hotovou hudební stopu. Dle jejích slov měla mít dobrá píseň „jednotu melodie, textu, aranžmá a interpretace“.

Její cit pro jazyk a znalost psychologie se projevovaly i v tom, že slova přizpůsobovala osobnosti interpreta – pro Karla Gotta psala vzletně, pro Waldemara Matušku lidově a podobně. Obzvláště ráda se ve své tvorbě věnovala šansonům, u kterých je práce s textem náročná, ale vytríbenější.

Kromě příspěvků na albech různých interpretů vyšlo i několik výběrů s písněmi nazpívanými jen dle jejích textů, např. *Den jako malovaný, Den žen, den mužů, E 14, Hodina hvězd, Chvíli můj a chvíli svůj, To mám tak ráda*.

Během své kariéry dlouhodobě spolupracovala s Orchestrem Karla Vlacha, Tanečním orchestrem Českého rozhlasu i s Českou televizí. Byla dramaturgyní hudebního vydavatelství Supraphon, vytvořila více než 240 písňových textů a mnoho scénářů, za něž získala několik odborných cen. V průběhu let se stala uznávanou textařkou a jako porotkyně byla zvána na domácí i zahraniční festivaly. Své zkušenosti také předávala nastupující generaci textařů.

Jiřina Fikejzová byla nazývána první dámou českého písňového textu. Její tvorba posluchače provází už přes 60 let, je nadčasová, plná lásky, naděje, optimismu i noblesy a dokáže potěšit posluchače všech generací. (HL)

■ BRANDEJSOVÁ, Simona Ester. *Jiřina Fikejzová – Co napovídá melodie*. Online. In. Muzikus. © 2020 Muzikus s.r.o. Dostupné z: <https://www.casopismuzikus.cz/clanky/jirina-fikejzova-co-napovida-melodie>. [cit. 2023-10-19].

■ FIKEJZOVÁ, Jiřina. *Povolání textařka*. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0738-5.

■ *Jiřina Fikejzová*. Online. Wikipedie: Otevřená encyklopedie. c2023. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jiřina_Fikejzová. [cit. 2023-10-19].

DESÁTÁ MÚZA

Alžběta Johana Vestonie

2. 11. 1582 – 23. 11. 1612

A

lžběta, Elizabeth, Elisabeth(a), Johan(n)a, Ioanna, Jane, Vestonie, Vestonia, Westonie, Westonia, Weston(ová) – za všemi těmito variacemi každého z jejích jmen (a jejich kombinacemi) lze najít humanistickou básnířku, jež je považována za první spisovatelku píšící na našem území. Ač pocházela z Anglie, její ovdovělá matka s ní a synem pře-

sídlila do Čech. Rodina získala statky v Mostě, kde pak Vestonie s matkou a bratrem žila.

Ač se na její výchově podílel slavný šarlatán Edward Kelley, který se s Alžbětinou matkou oženil, Vestonie vyrostla v ženu velmi vzdělanou, na svou dobu až nevídaně. Vedle rodné angličtiny prý hovořila plyně česky, německy, francouzsky, italsky a latinsky. Poslední zmíněný jazyk byl pro ni podstatný, neboť jeho prostřednictvím se vzdělávala a latinsky také sama psala.

DÍKY PODPOŘE JIŘÍHO BARTHOLDA PONTANA Z BREITENBERKA, KTERÝ RODINĚ POMOHL PO PŘESÍDLENÍ DO PRAHY (PO KELLEYOVĚ SMRTI A ZTRÁTĚ MAJETKU), ZAČALA BÝT MLADÉ BÁSNÍŘCE V ČECHÁCH A POZDĚJI I V CELÉ EVROPĚ VĚNOVÁNA POZORNOST A VE SVÝCH DVACETI LETECH SE VESTONIE DOČKALA VYDÁNÍ SVÉ PRVNÍ BÁSNICKÉ SBÍRKY. JEJÍ TVORBA VŠAK PŘEKRAČOVALA HRANICE „PROSTÉ“ POEZIE A MEZI JEJÍMI DÍLY NAJDEME I BAJKY, EPIGRAMY A DALŠÍ LITERÁRNÍ ÚTVARY. CENĚNA BYLA VE SVÉ DOBĚ NATOLIK, ŽE SI ČILE KORESPONDOVALA S ŘADOU ZNÁMÝCH OSOBNOSTÍ, K NIMŽ PATŘILI BÁSNÍCI, HUDEBNÍCI, POLITICI I FILOZOFOVÉ.

Ač byla nazývána desátou múzou, čtvrtou Grácií, divem světa, ženským Ovidiem, malostranskou Sappó i nejučenější ženou století, finančních jistot se Vestonii bohužel ani pilnou tvorbou nepodařilo dosáhnout a její situace (a tím i situace její matky) se zlepšila až po sňatku s císařským advokátem Janem Leonem z Eisenachu. Tomu během devíti let porodila sedm dětí, což se jí nakonec stalo osudným, neboť v pouhých třiceti letech zemřela na poporodní infekci. (LS)

■ (kat): Mostecká básnička slavnější než Shakespeare. Westonia či Alžběza Johana Westonová (1582–1612). *Důlní noviny*. Únor 2019, č. 2, s. 13. Dostupné také z: <https://www.7.cz/cz/media/pdf/dn201902.pdf>.

■ KOURKOVÁ, Jana. *Srovnání topoi v díle Alžběty Jany Westonie s jinými latinsky píšícími humanistickými básníky*. Online, diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, 2008. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/dygu1/>. [cit. 2023-03-17].

■ VESTONIA. *Proměny osudu*. Brno: Atlantis, 2003. ISBN 80-7108-241-4.

KAM AŽ DOŠLY JEJÍ BOTY

Sylva Kysilková

14. 10. 1931 – 19. 2. 2013

U

ýznamná horolezkyně z Litoměřic má na svém kontě mnoho úspěšných sportovních výkonů ve Vysokých Tatrách, Alpách, Dolomitech i Himálaji. Absolvovala také řadu výstupů na pískovcových skálách v Labském údolí, v sousedním Sasku nebo v Českém ráji.

Sylva se lezení věnovala téměř celý život. K vrcholům její kariéry patří zimní skupinový výstup cestou Weberovka na Malý Kežmarský štít v Tatrách, cesta severním hřebenem na Grossglockner v Alpách, kterou podnikla sama, nebo výstup severní stěnou na Matterhorn. Jako první žena na světě vůbec zdolala spolu s Gerhardem Bauerem severní stěnu Cima Grande di Lavaredo v Dolomitech.

Pyšní se prvovýstupem na Eiger. Náročnému výkonu předcházely dva neúspěšné pokusy, až se jí, Jiřímu Šmídovi, Josefu Rybíčkoví a Petru Placheckému podařilo v roce 1976 vytvořit novou,

dodnes nepřekonanou cestu, označovanou jako Československá direttissima. Sylva si splnila sen a za tento mimořádný sportovní výkon získala ocenění Mistr sportu v horolezectví.

K JEJÍ VÝPRAVĚ DO HIMÁLAJE, KDE SE JAKO ČLENKA POLSKÉHO DRUŽSTVA POKUSILA ZDOLAT 7 952 M VYSOKÝ GAŠERBRUM III, SE VÁŽE KURIOZNÍ PŘÍHODA S JEJÍMI HOROLEZECKÝMI BOTAMI, JEŽ PŘENECHALA REINHOLDU MESSNEROVI A ON V NICH ZDOLAL VRCHOL, NA KTERÝ SYLVA NEMĚLA DOST SIL. JAKO PODĚKOVÁNÍ JÍ ZA PŮL ROKU SLAVNÝ HOROLEZEC POSLAL NOVÉ.

Na finančně nákladného koníčka si Sylva musela přivydělávat, přijímala hlavně dobře placené práce ve výškách, natírala plechové střechy nebo výškové konstrukce. Za zmínku stojí, že kromě horských velikánů zdolala Sylva i více než 100 kostelních věží. Finance většinou vystačily jenom na základní věci, především na dopravu a skromné jídlo, zaplatit ubytování mnohdy bylo nad její možnosti, a tak i v zimě po těžkém výkonu spávala ve stanu. I sportovní vybavení měla ve srovnání se západními kolegy mnohem skromnější a někdy jí úřady cestu ani nepovolily.

Žila velmi skromně, hmotné statky pro ni nebyly důležité. Její celoživotní vášní bylo horolezectví, a i když to vždy neměla snadné, vydávala se do hor, jak jen mohla. Patřila k české i evropské špičce, ale na titulech a medailích jí nikdy nezáleželo. Byla člověkem, pro něhož byla láska k horám a lezení silnější než jakékoliv pocty. (JH)

■ HAINCOVÁ, Jitka. Sylva Kysilková: 14. 10. 1931 – 19. 2. 2013. Online. *Výběr kulturních výročí*. 2021, č. 2. ISSN 1803-6953. Dostupné z: <https://www.knihovnak.cz/wp-content/uploads/2021/06/Kysilkova-med.pdf>. [cit. 2023-09-27].

■ KYSILKOVÁ, Sylva. Jsem ráda dnes, že jsem stará, protože svět, který přijde, bude ošklivý... Portrét nejvýznamnější české horolezkyně šedesátých a první poloviny sedmdesátých let Sylvy Kysilkové. *Montana*. 2006, č. 6, s. 52–59. ISSN 1212-7957. Rozhovor zapsal Martin Krejsa.

■ SEDLÁK, Václav. Sylva Kysilková má vzpomínky na horské štíty a kamarády. *Ústecký deník*. 22. 10. 2005, roč. 13, č. 248, s. 24. ISSN 1214-858X.

NAŠE PRVNÍ STROJNÍ INŽENÝRKA

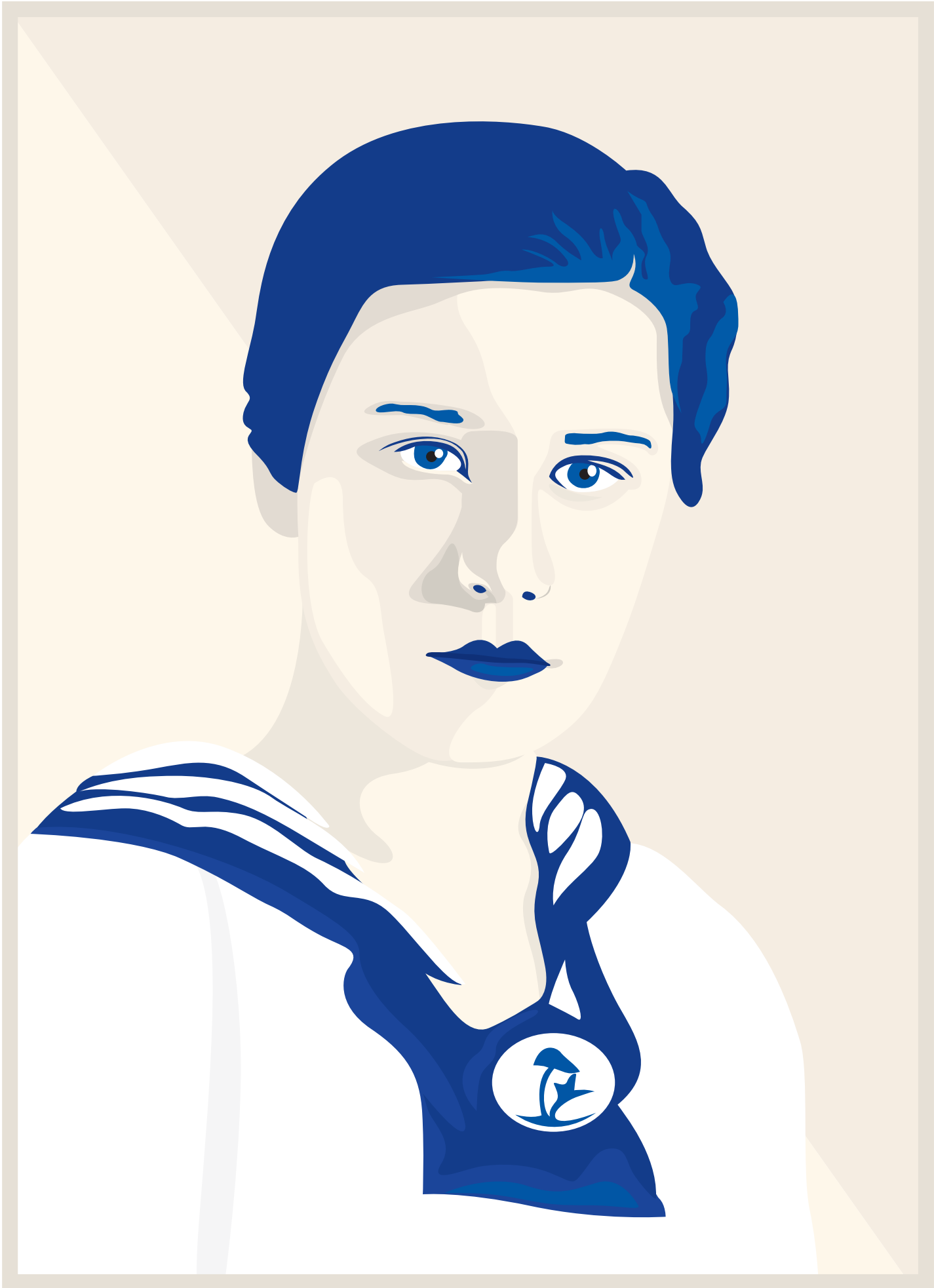
Albína Aloyová

1. 3. 1897 – ?

přes významnost a pokrokovost některých žen naší historie zůstává smutným faktem, že se o nich do dnešní doby nezachovalo mnoho informací. Mezi takové patří i lounská rodačka Albína Aloyová, která byla 28. února 1925 na Českém vysokém učení technickém v Praze jako první žena prohlášena strojní inženýrkou. Je typické, že z celkových 17 řádků, které se tomuto přelomovému okamžiku věnují v Národních listech, se novopečenou inženýrkou zabývá sotva třetina z nich, zbytek textu je pak věnován projevu

předsedy zkušební komise, prof. Ing. Hasovi, budiž mu alespoň ke cti, že se v něm zmiňoval o důkazu rovnocennosti ženy s mužem...

O ALBÍNĚ ALOYOVÉ VÍME DÁLE UŽ JEN TOLIK, ŽE ABSOLVOVALA OBOR STAVBA STROJŮ A NA ČVUT STUDOVALA V LETECH 1919–1925, STŘEDOŠKOLSKÉ VZDĚLÁNÍ PŘEDTÍM ZÍSKALA NA REÁLNÉ ŠKOLE (DNES GYMNÁZIUM) V LOUNECH. POZDĚJI SE V PRAZE PROVDALA ZA DOKTORA HOCKA, RADU POLICEJNÍHO ŘEDITELE, A STALA SE KONSTRUKTÉRKOU VE ŠKODOVÝCH ZÁVODECH. (LS)

■ *50 let školy v Lounech.* V Lounech: Péčí Státního reálného gymnasia a jeho přátel, 1946, s. 86.

■ První strojní inženýrka. *Národní listy*. 8. 3. 1925, roč. 65, č. 66, *Z kulturního života* [příloha], s. 9. ISSN 1214-1240.

■ -vav-: První strojní inženýrka. *Hlas*. 14. 3. 1986, roč. XXXVI, č. 10, s. 2.

OBSAH

NEDVĚDOVÁ-NEJEDLÁ ZDENKA	8
SCHICHT MARTHA	12
NĚMCOVÁ DANA	16
FIKOTOVÁ-CONNOLLY OLGA	20
ČAPKOVÁ MÁJA VERONIKA	24
TRUNCOVÁ HANA	27
HOFMANNOVÁ ZUZANA	32
MOSEROVÁ JAROSLAVA	36
HORÁLKOVÁ LYDIE	39
VAVŘÍNOVÁ MILADA	42
HORNIG LILLI	46
MANNLOVÁ RAKOVÁ HEIDE	49
KIRPAL IRENE	52
HOŠKOVÁ WEISSOVÁ HELGA	56
KOHNEROVÁ DINAH	60
LEVETZOW ULRIKE VON	63
KUBICOVÁ MARIE	66
MORAVCOVÁ ANNA	69
MARLY FLORENCE	72
MATIEGKOVÁ LUDMILA	76
TREBEN MARIA	79
LINDNEROVÁ HERTA	83
HYNKOVÁ LIBUŠE	86
VOBECKÁ MARIE	90
ČERNOHORSKÁ NEVENA	94
CORI GERTY	97
NOLČOVÁ ANNA	100
ROZSYPALOVÁ AUGUSTA	103
POSSE-BRÁZDOVÁ AMELIE	106
SCHALKOVÁ MALVÍNA	110
FIKEJZOVÁ JIŘINA	113
VESTONIE ALŽBĚTA JOHANA	116
KYSILKOVÁ SYLVA	119
ALOYOVÁ ALBÍNA	122

**ŽENY & FRAUEN
INSPIRATIVNÍ ŽENY ÚSTECKÉHO KRAJE**

Vydala Knihovna Ústeckého kraje, příspěvková organizace,
W. Churchilla 3, Ústí nad Labem,
v roce 2024

Vydání první

Veškerá práva vyhrazena

Úvodní slovo: Lenka Simerská

Texty: Šárka Baťková, Jitka Haincová, Hana Lukešová, Lenka Slámová

Redakce a korektury: Zdenka Andree, Jana Bednářová, Lenka Slámová

Ilustrace, grafická úprava a sazba: Václav Školoud

Tisk: dům tisku s. r. o., Ústí nad Labem

ISBN 978-80-7055-294-0 (pdf)

ISBN 978-80-7055-293-3 (brožovaná)

ústecký kraj

Ústí